

Misad Katalin

MAGYAR HELYESÍRÁS
(Oktatási segédlet)

ORTOGRAFIA MAĎARSKÉHO JAZYKA
(Učebný text)

Szenci Molnár Albert Társulás – Združenie Alberta Szenci Molnára
Pozsony – Bratislava
2021

Az oktatási segédlet a pozsonyi Comenius Egyetem BTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke első- és másodéves alapképzéses hallgatói számára készült a *Magyar helyesírás rendszere* és a *Helyesírási gyakorlatok* c. tárgyak oktatásához.

Učebné texty sú určené poslucháčom prvého a druhého ročníka Katedry maďarského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Slúžia na vyučovanie predmetov *Maďarská pravopisná sústava* a *Pravopisné cvičenia*.

© Misad Katalin

Lektorálta:

Mgr. Henrietta Németh Takács, PhD.

Recenzent:

Mgr. Henrietta Németh Takács, PhD.

A témával kapcsolatos kutatások részben a Kutatás- és Fejlesztéstámogató Ügynökség APVV-17-0254 számú szerződése, részben a Fórum Kisebbségkutató Intézet keretében működő Gramma Nyelvi Iroda munkaterve alapján folytak.

Výskumy, na ktorých sa zakladajú tieto skriptá, boli realizované v rámci výskumného projektu č. APVV-17-0254 podporovaného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja a na základe pracovného plánu Jazykovej kancelárie Gramma pôsobiacej v rámci Fórum inštitútu pre výskum menšín.

Kiadja a Szenci Molnár Albert Egyesület, Pozsony, 2021.

Vydalo Združenie Alberta Szenci Molnára, Bratislava, 2021.

ISBN 978-80-973425-7-9

EAN 9788097342579

TARTALOM

Előszó	4
A szlovákiai magyar írásgyakorlat helyesírási jellemzői a szlovák nyelv hatásának tükrében	5
Vegyes írásmódú tulajdonnevek a szlovákiai magyar sajtóban	13
Helyesírási gyakorlatok	20
<i>A hangjelölés</i>	21
<i>A különírás és az egybeírás</i>	31
<i>A tulajdonnevek írása</i>	35
<i>Az idegen közzavak és tulajdonnevek írása</i>	40
<i>Az elválasztás</i>	42
<i>A számok és a keltezés</i>	44
<i>Az írásjelek</i>	46
Tudásszintfelmérő feladatok	48
Hibásan írt szövegek	65
Felhasznált szakirodalom	75
Ajánlott szakirodalom	76

ELŐSZÓ

Az oktatási segédlet a tanszék kiadványszerkesztő szakos, tanár szakos és tolmács-fordító szakos alapképzéses hallgatói számára készült *A magyar helyesírás rendszere*, ill. a *Helyesírási gyakorlatok c.* kurzusok oktatásához. Elsődleges célja a helyesírás tanulásának és tanításának segítése a napjainkban hatályos akadémiai szabályzat alapján.

A segédlet két részből áll. Az első egységben a szlovákiai magyar nyomtatott és elektronikus sajtóból felgyűjtött nyelvi adatokból kiindulva olyan, interferencijelenségnek minősíthető írásváltozatok kerülnek bemutatásra, melyekben a kétnyelvűség jellegének megfelelően az anyanyelvi helyesírási szabályok mellett vagy helyett a másodnyelvi szabályok érvényesülnek. A második egységben helyesírási feladatok és gyakorlószövegek kaptak helyet. A segédlet ezen része az akadémiai szabályzat felépítését követi, főbb fejezetei a hangjelölés, a különírás és az egybeírás, a tulajdonnevek írása, az idegen közsavak és tulajdonnevek írása, az elválasztás, az írásjelek, a rövidítések és a mozaikszók, valamint a számok és a keltezés. A helyesírás egyes területeihez kapcsolódó feladatsorok olyan problémákat vetnek föl, melyek megoldása a korábban megszerzett ismeretek karbantartásán túl fejleszti a hallgatók helyesírási kompetenciáját, segíti az analógiák felismerését, érzékelteti a helyesírás funkcióját, valamint segítséget nyújt a helyesírási szabályok adekvát, a kommunikációs célhoz igazodó alkalmazásához. A tematikus helyesírási gyakorlatokat követő tudásszintfelmérő feladatokban egyszerre több helyesírási kérdés is fölmerül, mely által komplex gyakorlásra is alkalmasak. A segédletet záró, szándékosan hibás szövegek a problémamegoldó helyesírást kívánják előtérbe helyezni; s mivel megoldásukat a segédlet nem adja meg, a szabályzat, ill. a hozzá kapcsolódó helyesírási szótárak és kézikönyvek használatára ösztönzik a hallgatókat.

A SZLOVÁKIAI MAGYAR ÍRÁSGYAKORLAT HELYESÍRÁSI JELLEMZŐI A SZLOVÁK NYELV HATÁSÁNAK TÜKRÉBEN

Bármely nyelv kisebbségi nyelvként való használata természetes módon maga után vonja a nyelvhasználat speciális, az anyaországitól eltérő módosulásait, hiszen a különböző államokhoz való tartozás nemcsak egy vagy több nyelvvel való szoros kapcsolatot jelent, hanem az anyaországitól eltérő kultúrákhoz, intézményrendszerekhez, szokásokhoz való kapcsolódást is. A többségi nyelv hatása elsősorban a kisebbségi magyar beszélőközösségek mindennapi beszélt nyelvi megnyilatkozásaiban figyelhető meg, de az államnyelvből való nagyszámú fordítás révén az írott nyelvben is gyakoriak a különféle kontaktusjelenségek.

Az ortográfia vonatkozásában egyelőre nem nevezhető nagymérvűnek a többségi nyelv hatása, de a határon túli magyar nyelvű kiadványok helyesírási szintjére irányuló vizsgálatok azt bizonyítják, hogy ez a terület sem mentes a nyelvi környezet befolyásától. Az akadémiai szabályzatot mindeközben az utódállamokban élő magyar beszélőközösségek is központi jelentőségűnek, presztízsértékűnek tekintik: a kisebbségi magyar tannyelvű iskolák, a magyar nyelvű kiadványokat megjelentető könyv- és lapkiadók, valamint egyéb magyar vonatkozású intézmények saját bevallásuk szerint a magyar helyesírás társadalmilag érvényes irányelveit, szabályait követik. A tanulmányaikat magyar tannyelvű alap- és középiskolákban folytató tanulók a többségi nemzet nyelvét második nyelvként tanulják, annak helyesírási rendszerével nem foglalkoznak behatóan; alapelveit, szabályszerűségeit jó esetben is csak középszinten sajátítják el. Ugyanezen tanulók többségi nyelvű szépirodalmat, ismeretterjesztő könyveket és cikkeket, sajtótermékeket saját elmondásuk szerint egyáltalán nem vagy csak ritkán olvasnak, melynek következtében nem feltételezhető, hogy az anyanyelvükkel párhuzamosan tanult második nyelven való olvasás hozzásegítené őket a szlovák, román, ukrán stb. helyesírási rendszer, s ezen belül az egyes szabályszerűségek alaposabb megismeréséhez; s amennyiben a középiskola befejezése után nem értelmiségi pályát választanak, nem is lesz nélkülözhetetlen szükségük a többségi nyelv helyesírási szabályainak ismeretére.

A fentiek alapján az utódállamokban élő magyar beszélőközösségekhez tartozó személyek zöménél nem alakul ki a többségi nyelv helyesírásának biztos tudása, ezért joggal gondolhatjuk, hogy anyanyelvi ortográfiai készségüket nem befolyásolják a többségi helyesírás sajátosságai. A tanulmányban bemutatásra kerülő példaanyag azonban arról tanúskodik, hogy – főként a természetföldrajzi nevek, az intézménynevek és a rövidítések írását, valamint az írásjelhasználatot illetően – meglehetősen intenzív a szlovák helyesírás jellemzőinek a szlovákiai magyar írásgyakorlatba való beszüremkedése. A továbbiakban azokból a jellegzetességekből mutatunk be néhányat, amelyekben valószínűsíthetően nyomon követhető a többségi nyelvi környezet hatása.

1. A többségi nyelv hatása a földrajzi nevek írására

Az 1989-es változások után Szlovákiában hosszú politikai csatározások kezdődtek a magyarlakta települések kisebbségi nevének hivatalos elismertetéséért. Mivel a követelések elfogadása az ország Európa Tanácsba való felvételének egyik alapfeltétele volt, 1994-ben megszületett az ún. táblatörvény, melynek értelmében a település kezdetét és végét jelző közúti

táblákon kisebbségi nyelven is feltüntetik azoknak a falvaknak és városoknak a nevét, ahol az adott kisebbséghez tartozó lakosság számaránya eléri a 20%-ot. Az érintett helységek hivatalos kisebbségi megnevezését a törvény mellékleteként jegyzett településnév-jegyzék tartalmazza. Ebben az egykor önálló, de a közelmúltban közigazgatásilag egyesített községek magyar nevének írásmódja ahhoz a szlovák helyesírási szabályszerűséghez igazodik, mely szerint az ilyen névformákban kötőjellel kapcsoljuk egymáshoz az összevont helységek nevét, pl.: *Dvorníky-Včeláre* → *Szádudvarnok-Méhész*, *Perín-Chym* → *Perény-Hím*. A szlovákiai magyar nyelvi tervezés területén tevékenykedő szakemberek javaslatai szerint a szóban forgó helységnevek kisebbségi nyelvű megnevezésének írásmódját egyértelműen a magyar helyesírás szabályaihoz kell igazítani. A szlovákiai települések kisebbségi nevének többféle szempontból is szükséges újstandardizálása esetén *Perín-Chym* vonatkozásában nem okozna gondot az egybeírás (*Perény+Hím* → *Perényhím*), *Dvorníky-Včeláret* illetően pedig olyan nevet kellene bevezetni, amely igazodik a magyar helységnevéalkotás hagyományaihoz, községtörténeti szempontból is elfogadható, írásmódja pedig a magyar nyelvű helységnevek jelölésére vonatkozó szabályt követi (pl.: Méhészdudvarnok).

A helyesírási interferencia a szlovák természetföldrajzi nevek magyar ekvivalensének írásmódjában is megfigyelhető. Ennek okát keresve szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a Szlovákiában hivatalosnak minősített térképeken a táj- és tájegységnevek, a domborzati nevek stb. csak államnyelven szerepelhetnek. Ezek egy részének egyáltalán nincs magyar megfelelője, más részének pedig a régi, korántsem egységes magyarországi térképekből több magyar megnevezése is adatolható. Mivel jelenleg nem áll rendelkezésünkre olyan szlovák–magyar földrajzinév-azonosító szótár vagy jegyzék, amely segítené az államnyelvi természetföldrajzi nevek standard magyar ekvivalensének megállapítását, a szlovákiai magyar térképészeti kiadványokban, a nemzetiségi kisebbségi tanulók számára készült magyar nyelvű földrajztankönyvekben és iskolai atlaszokban, valamint a magyar nyelvű sajtóban a hagyományos magyar természetföldrajzi nevek helyett megjelentek az államnyelvű megnevezés lefordításával keletkezett nevek, melyekben ráadásul – igaz, még csak alkalmanként – a forrásnyelvi megnevezés írásmódja jut érvényre. A felgyűjtött nyelvi adatok szerint például a Magyarországon Kisalföldnek nevezett tájegység északi, Szlovákiába átnyúló részét a szlovák térképek *Podunajská nížina*ként jelölik, melynek a szlovákiai magyar nyelvhasználatban két különböző, s mindkettőn belül eltérő írásmódú megfeleltetése terjedt el. Ezek gyakorisági sorrendben a következők: *Dunamenti-síkság/Dunamenti-alföld*, *Dunamenti síkság/Dunamenti alföld*, *Duna menti síkság/Duna menti alföld*. Közülük a leggyakoribb, a földrajzi köznévi utótag kötőjeles kapcsolását tükröző *Dunamenti-síkság/Dunamenti-alföld* írásforma a többszörös összetételek írására vonatkozó azon szabályszerűségéhez próbál – inadekvát okfejtés mentén – igazodni, mely szerint ha egy különírt szókapcsolat olyan utótagot kap, amely az egész kapcsolathoz járul, az egyébként különírandó részt az új alakulatban egybeírjuk, és ehhez az utótagot szótagszámtól függetlenül kötőjellel kapcsoljuk. A tájegység magyar nevének második legelterjedtebb írásváltozata, a *Dunamenti síkság/Dunamenti alföld* valószínűsíthetően a térfelszíni alakulat szlovák elnevezésének írásmódját másolja, melyben a földrajzi név első, előljárószóból és melléknévből keletkezett nagy kezdőbetűs tagjához (Podunajská) kötőjel nélkül kapcsolódik a kis kezdőbetűs földrajzi köznévi tag (nížina). A helyesírási interferenciát feltételező vélekedést ebben az esetben az is alátámasztja, hogy a szóban forgó írásforma két sajtónyelvi adattól eltekintve mindig szlovák–magyar

szövegkörnyezetben – tételesen szlovákból magyarra fordított földrajztankönyvben vagy szlovák–magyar földrajzinév-jegyzékben –, a szlovák megnevezés kisebbségi nyelvű megfelelőjeként jelenik meg. A kodifikált írásmódot követő *Duna menti síkság/Duna menti alföld* névforma mindössze háromszor fordul elő a felgyűjtött nyelvi adatok között, ebből két alkalommal szakembertől kért nyelvi tanácsadás következményeként.

2. Az intézménynevek írásának jellegzetességei

Mind az anyaországi, mind a határon túli magyar írásgyakorlat arról tanúskodik, hogy anyanyelvi beszélők számára is gondot okoz a különböző típusú intézménynevek (ld. teljes és cégszerű intézménynevek, valamint mellettük vagy helyettük használt egyéb névformák; intézmények alárendelt egységeinek neve és ezek átmeneti típusai; intézményszerű megnevezések) egymástól való megkülönböztetése, illetve a rájuk vonatkozó helyesírási szabályok adekvát alkalmazása. Ez azonban csak az egyik lehetséges oka az intézménynevek írásában tapasztalt bizonytalanságnak, a másik feltehetőleg az 1989-es év politikai-társadalmi változásaiban keresendő, melynek következtében Magyarországon és az utódállamokban egyaránt rövid időn belül átalakult az országok intézményrendszere, ami új névtípusok megjelenését vonta maga után. Mivel a változások idején érvényben lévő helyesírási szabályozás értelemszerűen csak az 1984 előtti intézménytípusokra vonatkozott, az ezt követő csaknem három évtized alatt mind a magyarországi, mind a határon túli magyar írásgyakorlatban nőtt az ingadozó vagy vegyes írásmódú intézménynevek száma.

Kisebbségi helyzetben azonban egy további fontos tényező is befolyásolja az intézménynevek írását: az utódállamok közigazgatásához, oktatásügyéhez és egyéb színtereihez kapcsolódó intézmények többségi nevének magyarra fordításakor mutakozó helyesírási bizonytalanság. A kutatás során felgyűjtött példaanyag szerint a legnagyobb mértékű ingadozás azon szlovák intézménynevek magyar megfelelőinek írásában mutakozik, amelyek az intézmény telephelyének nevét is tartalmazzák, mint például az iskolanevek. A különböző szintű és típusú szlovák oktatási intézmények nevében kötelező elemként szerepel a telephely neve, amely vagy nominatívuszi, vagy lokatívuszi esetben áll az alakulat végén, pl.: *Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským Horná Potôň*, *Obchodná akadémia Veľký Meder*, illetve: *Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským vo Veľkom Blahove*, *Stredná odborná škola technická v Komárne*. A magyar megfelelőkben a szlovák minta szinte előrevetíti a helységnevi elem elhelyezkedését: amennyiben a többségi nyelv alanyesetben tünteti fel az intézmény működésének helyét, azt a magyar névváltozat is alanyesetben közli, mégpedig úgy, hogy a vonatkozó szabálypontot követve a név egyes alkotóelemeit nagybetűvel jelöli, a telephely nevét pedig vesszővel különíti el az intézménynév többi részétől, pl.: *Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Felsőpatony; Kereskedelmi Akadémia, Nagymegyér*. Ha azonban a szlovák névforma lokatívuszi esetben jeleníti meg a helységnevet, az a magyar névváltozatban egyszer nagy, másszor kis kezdőbetűs -i képzős melléknévi jelzőként az intézménynév élére kerül, pl.: *Nagyabonyi Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola* vagy *nagyabonyi Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola*, *Komáromi Műszaki Szakközépiskola* vagy *komáromi Műszaki Szakközépiskola*. Ez a vegyes írásmód érvényesül abban az esetben is, ha a szlovák megnevezésben a telephely neve mellett más megkülönböztető elem (például személynév) is szerepel, pl.: *Gymnázium Zoltána Kodálya s vyučovacím jazykom maďarským v Galante*. Az

intézmény magyar nevében a helységnévi jelző ilyenkor vagy az államnyelvi telephely tulajdonnévi funkcióját megtartva nagy kezdőbetűs állandó tagként jelenik meg: *Galántai Kodály Zoltán Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium*, vagy a magyarországi helyesírási gyakorlatot követve kis kezdőbetűs alkalmi jelzőként mutatkozik: *galántai Kodály Zoltán Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium*.

A szlovák megnevezés magyar ekvivalensének írása abban az esetben is szinte kivétel nélkül megegyezik a forrásnyelvi alakulatával, ha nyilvánvaló, hogy a többségi nyelvben jelzős szerkezettel kifejezett névrész adekvát magyar megfelelője nem jelzői szókapcsolat lesz, pl.: *Súkromná stredná odborná škola s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede – Dunaszerdahelyi Magyar Tanítási Nyelvű Magán Szakközépiskola* vagy *dunaszerdahelyi Magyar Tanítási Nyelvű Magán Szakközépiskola*, *Súkromná stredná odborná škola Rimavská Sobota – Magán Szakközépiskola, Rimaszombat*. A felgyűjtött nyelvi anyagban csak egyetlen, a kodifikált írásmódot követő példa található, mégpedig a *Súkromné gymnázium s vyučovacím jazykom maďarským v Dunajskej Strede – Dunaszerdahelyi Magyar Tannyelvű Magángimnázium*, pedig értelemszerű, hogy az iskolanevekben a *magán*- elem 'egyéni, privát, saját' jelentésű összetételi tagként, s nem különírandó ragos névmásként van jelen.

A fentihez hasonló írásmódbeli analógia jelentkezik a *Stredná odborná dievčenská škola s vyučovacím jazykom maďarským Dunajská Streda – Magyar Tannyelvű Leány Szakközépiskola*, *Dunaszerdahely* és a *Stredná odborná dievčenská škola Senec – Leány Szakközépiskola*, *Szenc* iskolanevekben is. Ebben az esetben elképzelhetőnek tartjuk, hogy a *stredná odborná škola dievčenská* szerkezet magyar megfelelőjének megállapításakor a kötőjeles írásmódot eredményező vonatkozó szabály bizonytalanította el a fordítót, aki – intézménynevében nem tartva ildomosnak a kötőjelezést – inkább a szabálytalannak minősülő különírás (ld. leány szakközépiskola) mellett döntött. Egy másik, a többszörös összetételek írását rendszerező szabálypont ismerete azonban megoldotta volna a problémát, a szótagszámlálási szabály ugyanis általában nem érvényesül a tulajdonnevekben, ezen belül pedig elsősorban az intézménynevekben, pl.: *Pénzügyminisztérium*, *Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem*, *Szent István Egyetem* *Állatorvostudományi Kara* stb. E szabályszerűség alapján a kisebbségi magyar intézménynevekben is alkalmazható a hat szótagnál hosszabb többszörös összetételek egybeírása, tehát: *Magyar Tannyelvű Leányszakközépiskola*, *Dunaszerdahely*; *Leányszakközépiskola*, *Szenc* stb.

3. Helyesírási interferencia a rövidítések és betűszók írásában

Az egyszerűsége, rövidegre való törekvés jegyében a nyelvek a sűrűn előforduló közsavak és tulajdonnevek teljes alakja helyett gyakran használnak különféle, elsősorban írásban élő rövidítéseket. Ezek egy jelentős része mind a magyarban, mind a szlovákban többszavas szókapcsolatot helyettesít, melyek írásmódja alkalmanként egyezést mutat: nyelvünkben például a bruttó hazai termék angol elnevezéséből keletkezett nagybetűs *GDP* (gross domestic product) betűszó vált általánossá, s a szlovák is tulajdonnévi mozaikszóként jegyzi a *HDP* (hrubý domáci produkt) rövidítést.

Legtöbbször azonban ezen a területen is eltérő írásmód érvényesül a két nyelvben. A sportesemények nevét illetően például a magyarban az *Eb* (Európa-bajnokság) betűszó

a kéttagú szerkezet tulajdonnévi, illetve köznévi elemét jelölő kezdőbetűk leképzéséből jött létre; míg szlovák megfelelője, az *ME* (majstrovstvá Európy) betűszó a vonatkozó szlovák szabálypont szerint annak ellenére csupa nagybetűvel írandó, hogy a két szóból álló megnevezésnek csak az egyik tagja tulajdonnév. A szintén sporteseményt jelző *vb* (világbajnokság) betűszó nyelvünkben az összetétel köznévi alkotóelemeihez igazodva kisbetűs írásmódú, a szlovák azonban a kifejezés köznévi tagjaitól függetlenül nagybetűsen, *MS* (majstrovstvá sveta) alakban jegyzi.

A nyelvi környezet hatása a szlovákiai magyar írásgyakorlatban előforduló rövidítésekben is megmutatkozik. A szlovák *s. r. o.* (spoločnosť s ručením obmedzeným) betűszói formájú rövidítésben a háromelemű kifejezés minden tagjának kezdőbetűje után pont következik, míg kodifikált magyar megfelelőjének, a *kft.* (korlátolt felelősségű társaság) rövidítésnek csak a végére kerül írásjel. Az adatolt példák szerint a szlovákiai magyar írásgyakorlatban is elterjedtebb a szabályos írásmódot követő *kft.* alak, nem ritka azonban – főként az elektronikus sajtóban – a szlovák rövidítés írásformájához igazodó *k. f. t.* változat sem. Hasonló helyesírási interferencia mutatkozik a szlovák *a. s.* (akciová spoločnosť) rövidítés magyar megfelelőjében is: a standard írásalaknak minősülő *bt.* (betéti társaság) mellett egyre gyakrabban bukkan föl a szlovák írásformát követő *b. t.* alakulat.

A feldolgozott nyelvi anyagban arra is akad példa, hogy különböző típusú magyar nyelvű szövegekbe közvetlen kölcsönszóként mellékjelet tartalmazó szlovák betűszók épülnek be. Ez általában akkor fordul elő, ha az anyaországitól eltérő közigazgatáshoz, pénzügyi szektorhoz, kultúrához stb. kapcsolódó mozaikszónak Szlovákiában nem alakult ki magyar megfelelője, pl.: *ČSOB* (Československá obchodná banka, magyarul: Csehszlovák Kereskedelmi Bank), *IČO* (identifikačné číslo organizácie, magyarul: szervezet azonosító száma), *SLUK* (Slovenský ľudový umelecký súbor, magyarul: Szlovák Népművészeti Együttes) stb.

Nem kis gondot okoz továbbá, hogy az anyaországban ritkábban előforduló, a határon túli magyar beszélőközösségek nyelvhasználatában azonban gyakran használt kifejezések, szókapcsolatok rövidítésének írásformáját illetően nem tartalmaz ajánlást az egyébként közmagyar érvényű helyesírási szabályzat. Ennek nyilvánvaló következménye, hogy egyes, elsősorban többszavas kapcsolatok rövidítése különféle alakban jelenik meg a kisebbségi magyar írásgyakorlatban. A Szlovákiában értelemszerűen mindennaposnak számító 'szlovákiai magyar' szókapcsolatnak például tudományos jellegű munkákból kilenc különböző írásmódja adatolható, mégpedig: *szlovákiai magy.*, *szlovákiai m.*, *szlov. magy.*, *szlov. m.*, *szm.*, *szm*, *Szm.*, *Szm*, *SM*.

4. Átfedések az írásjelek használatában

Az írásjelek használatának szabályai általában mind a magyarban, mind a szlovákban a grammatikai viszonyokhoz igazodnak: a mondatok szerkezetét, tagolódását vagy részeit, részleteik egymáshoz kapcsolódását tükrözik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a két nyelv írásjelhasználati megoldásaiban nincsenek eltérések. A mondatvégi írásjelek tekintetében ugyan több a hasonlóság, mint a különbözőség, de a kettőspont, a gondolatjel, az idézőjel és a kötőjelek funkciói s ennél fogva alkalmazásuk már nem mindig mutatnak hasonlóságot. A

szlovákiai magyar írásgyakorlatból felgyűjtött példák is azt igazolják, hogy épp a fent említett írásjelekre vonatkozóan figyelhető meg leggyakrabban helyesírási interferencia.

A magyar helyesírás szerint általában kettőspontot teszünk az összetett mondatok tagmondatai közé, ha az előző tagmondattal egy-egy lényeges gondolatra hívjuk fel a figyelmet, vagy ha jelezni kívánjuk, hogy a következő tagmondat fontosabb magyarázatot vagy következtetést tartalmaz. A szlovák helyesírás ebben az esetben alternatív megoldást kínál, s a két tagmondat között vagy kettőspont, vagy gondolatjel alkalmazását javasolja. Vizsgálatok bizonyítják, hogy a szlovák írásszokás ilyenkor egyértelműen a gondolatjel használatát részesíti előnyben, s ugyanez a tendencia figyelhető meg a szlovákiai magyar írásgyakorlatban is, pl.: *Náš cieľ je jasný – chrániť rodinu. – Célunk egyértelmű – védeni a családot.* Vagy: *Na druhý deň to bolo isté – predstavenie sa odkladá. – Másnapra bizonyossá vált – az előadás elmarad.*

A többségi helyesírás hatása az idézőjel használatában is megmutatkozik. A magyar az idézetbe iktatott idéző mondatot közbevetésnek tekinti, tehát gondolatjelek közé helyezi, miközben a második idézőjelet csak az idézet végén, a szövegzáró írásjel után jelöli, vagyis csak egy idézőjelpárt használ. A szlovák ezzel szemben a közbevetést megelőző és követő idézetrészt is lezárja, vagyis két idézőjelpárt alkalmaz. Ez utóbbi jelölésmód a szlovákiai magyar írásgyakorlatban is megfigyelhető, pl.: *„Aj naše družstvo sa zúčastnilo súbojov” – povedal učiteľ telocviku – „dokonca sme dosiahli výborné výsledky”. – „A mi csapatunk is szerepelt a tornán” – nyilatkozta az iskola testneveléstanára –, „mégpedig kitűnő eredménnyel.”* Vagy: *„Ominózne učebnice škola zaslala späť vydavateľovi” – povedala predsedkyňa rodičovského združenia –, „aspoň sme tak informovaní.” – „Az ominózus tankönyveket az iskola már visszaküldte a kiadónak” – mondta a szülői tanács elnöke –, „legalábbis úgy tudjuk.”*

Az sem egyedi jelenség, hogy az idézet és az őt követő idéző mondat a szlovák jelölésmódhoz igazodva nem gondolatjellel, hanem vesszővel kapcsolódik egymáshoz, pl.: *„Mestská samospráva v tomto roku výraznou sumou podporuje futbalové mužstvo”, povedal starosta. – „Az önkormányzat ebben az évben jelentősen növeli a futballcsapat támogatására szánt összeget”, nyilatkozta a polgármester.* Vagy: *„Spravíme všetko kvôli tomu, aby rodičia zapisali svoje školopovinné deti do maďarských škôl”, vyhlásil predseda nadácie. – „Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a szülők iskolaköteles gyermekeiket magyar iskolába írassák”, jelentette ki az alapítvány elnöke.*

Helyesírási interferencia mutatkozik továbbá a szavak és szórészek közötti írásjelhasználatban is. Két vagy több nép, nyelv, szak stb. kapcsolatát a magyar nagyköötőjellel érzékelteti, míg a szlovák a hasonló alakulatok tagjait kiskötőjellel illeszti egymáshoz. A szlovákiai magyar írásgyakorlat ez esetben leginkább akkor követi a többségi mintát, amikor a mellérendelő kifejezéspárokat tartalmazó magyar nyelvű szöveg szlovákból való fordítással keletkezett, pl.: *študijný odbor maďarský jazyk a literatúra-slovenský jazyk a literatúra – magyar nyelv és irodalom-szlovák nyelv és irodalom tanulmányi szak, slovensko-maďarský/maďarsko-slovenský slovník – szlovák-magyar/magyar-szlovák szótár, slovensko-ukrajinská hranica – szlovák-ukrán határ stb.*

Összefoglalás

Kisebbségi helyzetben a többségi nyelv hatása a kisebbség anyanyelvhasználatának minden szintjén s minden változatában jelentkezik. A különböző természetű interferenciajelenségek főként a beszélt nyelvben gyakoriak, de az írott nyelvben is előfordulnak. A dolgozat a helyesírási interferencia néhány olyan példáját mutatja be, melyekben valószínűsíthető a többségi nyelvi környezet hatása. A szlovákiai magyar nyomtatott és elektronikus sajtóból felgyűjtött példaanyag arról tanúskodik, hogy a kodifikált magyar írásmódtól való eltérés a természetföldrajzi nevek, az intézménynevek, a rövidítések és az írásjelhasználat esetében nem tudatlanságból fakadó hiba, hanem a többségi nyelv befolyásának következménye: a szlovákból való fordítás során a magyar nyelvű ekvivalensekben nemcsak a mintaként szolgáló többségi nyelvi alakulat szerkezete, hanem annak írásmódja is leképződik.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- AkH. 2015. *A magyar helyesírás szabályai*. Tizenkettedik kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Csernicskó István 1998. *A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján)*. Osiris – MTA Kisebbségkutató Műhely. Budapest.
- Keszler Borbála 1996. A magyar írásjelhasználat jellemző sajátosságai. In: Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa (szerk.) *Helyesírásunk elvi és gyakorlati kérdéseiből. Tanulmányok, cikkek, feladatok*. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola. Eger. 44–53.
- Kiss Jenő 1994. *Magyar anyanyelvűek – magyar nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.
- Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2004. *Helyesírás*. Osiris Kiadó. Budapest.
- Lanstyák István 1998. *A magyar nyelv szlovákiai változatainak sajátosságai. Egyetemi Füzetek 1*. Lilium Aurum. Dunaszerdahely.
- Lanstyák István 2000. *A magyar nyelv Szlovákiában*. Osiris – Kalligram – MTA Kisebbségkutató Műhely. Budapest – Pozsony.
- Misad Katalin 2007. Standardtól eltérő helyesírási formák a szlovákiai magyar nyelvű sajtóban. In: Domonkosi Ágnes – Lanstyák István – Posgay Ildikó (szerk.) *Műhelytanulmányok a nyelvművelésről. Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 71*. Gramma Nyelvi Iroda – Tinta Könyvkiadó. Dunaszerdahely – Budapest. 246–257.
- Misad Katalin 2008. A tulajdonnevek írásának sajátos esetei a szlovákiai magyar nyelvű sajtóban. In: Bozsik Gabriella (szerk.) *Két évtized a helyesírásért. A Nagy J. Béla helyesírási verseny előadásai és feladatai*. EKF Líceum Kiadó. Eger 104–117.
- Misad Katalin 2009. *Nyelvi kontaktusok. Szlovákiai magyar vonatkozású alkalmazott nyelvészeti tanulmányok*. Lilium Aurum. Dunaszerdahely.
- Misad Katalin 2012. A szlovákiai intézmények magyar nevének standardizálásáról. *Fórum Társadalomtudományi Szemle 3*: 51–67.
- Misad Katalin 2015. A helyesírás-tanítás gyakorlati kérdései a kisebbségi oktatás szemszögéből. In: Misad Katalin – Csehy Zoltán (szerk.) *Nova Posoniensia V*. Szenczi Molnár Albert Egyesület. Pozsony. 54–70.
- Misad Katalin 2016. Mutatvány a szlovákiai magyar írásgyakorlat helyesírási sajátosságaiból. *e-NYÉK*.

http://www.mnyknt.hu/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=8&Itemid=68 (Utolsó letöltés: 2021. október 27.)

Misad Katalin 2017. Helyesírási interferencia-jelenségek szlovák földrajzi és intézménynevek magyar megfeleltetésében. In: Hajba Renáta – Tóth Péter (szerk.) „*A véges végtelen*”. *Tanulmányok Vörös Ferenc 60. születésnapjára*. Savaria University Press. Szombathely. 127–133.

Péntek János 2002. A nyelvi környezet és a helyesírás. *Magyar Nyelvőr* 3: 257–263.

PSP 2013. *Pravidlá slovenského pravopisu*. Bratislava: VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. <http://www.juls.savba.sk/ediela/psp2000/psp.pdf> (Utolsó letöltés: 2021. október 23.)

Szabómihály Gizella 2011. A szlovákiai földrajzi nevek magyar standardizációja. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 3: 21–44.

FORRÁSOK

Dunaszerdahelyi Hírnök. A Városi Önkormányzat lapja. 2020. szeptember–december. *Dunajskostredský hlásnik*. Dvojtyždenník Mestskej samosprávy. Szeptember–december 2018.

Katedra. Szlovákiai magyar pedagógusok és szülők lapja. XXII. évfolyam számai.

Pedagógus fórum. A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja. XV. évfolyam számai.

VEGYES ÍRÁSMÓDÚ TULAJDONNEVEK A SZLOVÁKIAI MAGYAR SAJTÓBAN

A tulajdonnevek keletkezése az emberiség történetében a beszéd kialakulásával esik egybe. Amikor az ember a dolgokat, történéseket hangsorokkal azonosította, a sok hasonló között valamilyen módon megkülönböztetett egyet-egyet, vagyis nevet adott neki, elkezdett tulajdonneveket használni. Az évszázadok folyamán aztán állandóan bővült a nyelvi rendszer e sajátos osztálya, melynek elemei mind nyelvtani, mind jelentéstani szempontból különböznek a többi nyelvi szerkezettől. Közös grammatikai tulajdonságuk, hogy mind felépítésükben, mind jelentésükben önálló egységet alkotnak, ami azt jelenti, hogy akár egy-, akár több tagból állnak, a mondatban mindig a főnévi mondatrész szerepét töltik be, miközben a tulajdonnevet alkotó szavak szófaja nem szükségszerűen főnév. A jelentés aspektusából kétféleképpen igazolható a tulajdonnevek név volta: egyrészt a név és a megnevezett között pragmatikai viszony van, másrészt az elnevezésnek mindig van konkrét vonatkozása. Ebből következik az az általános megállapítás, hogy a tulajdonnév egyedivé tesz és azonosít; s ezen jellegzetességéből ered az a magától értetődő törekvés az írásgyakorlatban, hogy e névtípust az íráskép is kiemelje, elkülönítse.

Az egyes tulajdonnév-kategóriák közül az anyanyelvi beszélők számára az intézménynevek és a földrajzi nevek írása tűnik a legbonyolultabbnak. Ennek fő oka minden bizonnyal a szóban forgó névfajták változatossága, sokfélesége s ebből eredendően az egyes névtípusok eltérő írásmódja. A kisebbségi helyzetben létező magyar írásgyakorlatban azonban egy másik oka is felmerül e tulajdonnevek vegyes írásmódjának: a többségi nyelv helyesírásának hatása, mely kiváltképp a szlovákból fordított sajtócikkek tulajdonneveinek írásában mutatkozik meg.

A dolgozat a szlovákiai magyar nyomtatott és elektronikus sajtóból felgyűjtött nyelvi adatokból kiindulva olyan, interferenciajelenségnek minősíthető írásváltozatokat mutat be, melyekben a kétnyelvűség jellegének megfelelően az anyanyelvi helyesírási szabályok mellett vagy helyett a másodnyelvi szabályok érvényesülnek. Ennek jellemző esetei az intézménynevek és egyes földrajzinév-típusok írásában; a magyarban nem tulajdonnévnek minősülő ünnepek, történelmi események, emléknapok nevének írásában; valamint a rendezvények, rendezvénysorozatok, kulturális programok nevének írásában figyelhető meg.

1. Az intézménynevek írásának sajátosságai

Az intézménynév fogalmát, melyet a névtani szakemberek szerint egyáltalán nem egyszerű körülhatárolni, valójában a gazdasági élet alakította ki. A társadalmi, a politikai és a kulturális élet napjainkra jellemző intézménytípusait szerteágazóságuk miatt nehéz rendszerbe foglalni, de az onomasztikai és ennek nyomán a helyesírási szakirodalom e tulajdonnév-kategóriába jelenleg a hivatalok, társadalmi szervezetek, tudományos intézetek, alapítványok, pártok, szövetkezetek, vállalatok hivatalos vagy önszerveződésen alapuló, néhány emberből vagy több osztályból, csoportból álló egyégeit sorolja.

Az intézménynevek írására vonatkozó szabályszerűségeket első ízben az akadémiai helyesírási szabályzat tizedik kiadása fogalmazta meg. Ennek vonatkozó főszabálya azonban,

mely szerint nagy kezdőbetűvel írunk minden lényeges szót, nem bizonyult elég pontosnak: a korabeli írásgyakorlat számtalan példája igazolja, hogy olykor még a képzett írásgyakorlók sem tudták kétséget kizáróan eldönteni, hogy az intézménynév mely elemét tekintés lényegesnek, s melyiket kevésbé lényegesnek vagy lényegtelennek. A szabályzat tizenegyedik kiadása ezen úgy próbált meg segíteni, hogy az és kötőszó, valamint a névelők kivételével a teljes és cégszerű intézménynevek valamennyi elemére kiterjesztette a nagybetűs írásmódot; az ezek mellett vagy helyett használt egyéb formák írását, az intézmények alárendelt egységeinek, valamint az intézményszerű megnevezéseknek az írását pedig külön szabálypontokban rögzítette. Ugyanezen kiadás tizenegyedik lenyomata az 1989-es rendszerváltozás után meghaladottá vált intézménynévi példákat a kornak megfelelő példaanyagra cserélte, de sem az ilyen jellegű változások, sem a leggyakoribb használatú új elemeknek a szótári részbe való beiktatása nem oldotta meg azokat a helyesírási problémákat, amelyek a társadalom differenciálódásával járó új névtípusok keletkezésekor jelentkeztek. A hiányzó űrt az akadémiai helyesírás tizenkettedik kiadása sem pótolta, csupán a szabályszerűségek szövegezése lett megengedőbb: az intézménynevek alárendelt egységeinek írására vonatkozó szabálypontban például a korábbi „a következők szerint írjuk” helyett a „helyesebb” vagy az „ajánlatos” fogalmazásmódot alkalmazza. A sok névfajta, a hivatali alá- és fölérendeltségi viszonyok bonyolultsága, a hivatalos és nem hivatalos megnevezések keveredése azonban továbbra is problémát okoz mind az anyaországi, mind a kisebbségi magyar írásgyakorlók számára.

1.1. Teljes és cégszerű intézmények nevének írása

A teljes és cégszerű intézmények nevének írására vonatkozó főszabály követése általában annak ellenére sem okoz gondot a vizsgált országos terjesztésű szlovákiai magyar nyelvű sajtóban, hogy a többségi nyelvben ugyanezen intézménynévtípusok írása nem mutat egyezést a magyar megnevezésével; hiszen míg a magyarban az intézmény többemű hivatalos nevében az és kötőszó, illetve a névközi névelő kivételével minden elemet nagybetűvel írunk, addig a szlovák csupán az első, valamint az önállóan is tulajdonnévi elemet jelöli nagy kezdőbetűvel. A felgyűjtött példák azonban azt bizonyítják, hogy főként a nyomtatott regionális lapokat és az online sajtótermékeket illetően még a teljes és cégszerű intézmények nevének írásakor sem zárható ki teljes mértékben a többségi írásmód hatása, pl.: *Slovenská pošta – Szlovák Posta* vagy *Szlovák posta*, *Slovenská sporiteľňa – Szlovák Takarékpénztár* vagy *Szlovák takarékpénztár*, *Úrad verejného zdravotníctva – Közegészségügyi Hivatal* vagy *Közegészségügyi hivatal*.

A vegyes írásmód azonban az olyan névformáknál a legjellemzőbb, melyek a telephely nevét is tartalmazzák. A helységnevi elem a magyarban vagy az intézménynév végén, attól vesszővel elkülönítve áll (pl.: *Kisegítő Iskola és Nevelőotthon, Sopron*), vagy -i képzős melléknévi jelzőként a név élére kerül (pl.: *Szegedi Nemzeti Színház*). A szlovák teljes és cégszerű intézmények nevében a helységnevet kötelező elem, mely vagy nominatívuszi (pl.: *Hotelová akadémia Piešťany*), vagy lokatívuszi esetben (pl.: *Univerzita Komenského v Bratislave*) helyezkedik el az alakulat végén. A gyűjtés során rögzített példaanyagban számos olyan vegyes írásmódú teljes és cégszerű intézménynév szerepel, melynek írásképe egyszer a magyar, másszor a szlovák vonatkozó szabállyal áll összhangban, pl.: *Okresný súd Dunajská Streda – Dunaszerdahelyi Járási Bíróság* vagy *Dunaszerdahelyi járási bíróság, Mestský úrad*

Galanta – Galántai Városi Hivatal vagy *Galántai városi hivatal*, *Krajský úrad Banská Bystrica – Besztercebányai Megyei Önkormányzat* vagy *Besztercebányai megyei önkormányzat*, *Dopravný podnik Bratislava – Pozsonyi Közlekedési Vállalat* vagy *Pozsonyi közlekedési vállalat*. Ugyanezen névtípus írásának érdekes példáját képezik azok az intézménynevek, melyek többségi és magyar nyelvű megnevezésében is megjelenik a 'szlovák' névelem. Míg azonban a szlovák intézménynévben mindig tulajdonnévi tagként fordul elő, a vizsgált szlovákiai magyar sajtóban gyakran a névhez nem tartozó alkalmi melléknévi jelzőként mutatkozik, pl.: *Slovenská národná knižnica – szlovák Nemzeti Könyvtár*, *Slovenské národné divadlo – szlovák Nemzeti Színház*, *Slovenský národný archív – szlovák Nemzeti Levéltár*.

1.2. Intézmények alárendelt egységei nevének írása

Számos intézménynek alárendelt intézményei is vannak. Nyelvünkben a különféle típusú alárendelt egységek nevének írását a szabályzat 189. pontja szabályozza, mely szerint – a teljes és cégszerű intézmények nevére vonatkozó ajánláshoz hasonlóan – a többemű megnevezés minden tagját nagy kezdőbetűvel írjuk. A szlovák az összes tulajdonnévtípust ugyanazon szabály alapján kell jelölni, tehát az intézmények alárendelt egységeinek nevében is csak az első szót, illetve a tulajdonnévi elemet írja nagy kezdőbetűvel. S bár a szlovákiai magyar sajtóból gyűjtött példák azt igazolják, hogy az alárendelt egységek nevének írásában is elsődlegesen a magyar helyesírás szabályai érvényesülnek, erre a névtípusra is jellemző a vegyes írásmód, vagyis a magyar kodifikált alak mellett gyakran a szlovákos írásváltozat is megjelenik, pl.: *Filozofická fakulta* (Univerzity Komenského) – *Bölcészettudományi Kar* vagy *Bölcészettudományi kar* (a Comenius Egyetemen), *Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra* (Slovenskej akadémie vied) – *Ľudovít Štúr Nyelvtudományi Intézet* vagy *Ľudovít Štúr Nyelvtudományi intézet* vagy *Ľudovít Štúr nyelvtudományi intézet* (az SZTA intézete), *Jazyková poradňa* (Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra) – *Nyelvi Tanácsadó Osztály* vagy *Nyelvi tanácsadó osztály* (a Ľudovít Štúr Nyelvtudományi Intézetben). Hasonló tendencia figyelhető meg az intézményeken belüli nagyobb szervezeti egységek írásában is, pl.: *Katedra maďarského jazyka a literatúry* (na Univerzite Komenského) – *Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék* vagy *Magyar nyelv és irodalom tanszék* (a Comenius Egyetemen).

1.3. Intézménynévszerű megjelölések írása

A magyar helyesírás vonatkozó szabálypontja szerint az intézménynévszerű megjelölések közé tartozó pályaudvarok, megállóhelyek, repülőterek, mozik, szállodák, vendéglők, eszpresszók, üzletek, fürdők, temetők, lakóparkok stb. megnevezésében a tulajdonnévi értékű tagokat nagy kezdőbetűvel, az értelmezésre szolgáló köznévi névrészeket pedig kis kezdőbetűvel írjuk, pl.: *Vadas termálfürdő*, *Lux mozi* stb. Ugyanezen szabálypont azonban egyúttal arra is utal, hogy a mozik, vendéglők, eszpresszók, üzletek, fürdők, temetők, lakóparkok, szállodák, panziók stb. neve lehet intézménynév is, ilyenkor minden tagjukat nagy kezdőbetűs írásmód jellemzi, pl.: *Vadas Termálfürdő*, *Lux Mozi*. A szlovák helyesírási szabályzat szerint a jelzős szerkezetet alkotó intézményszerű megnevezések köznévi jellegű első elemét folyó szövegben kis kezdőbetűvel, tulajdonnévi jellegű második elemét pedig nagybetűvel kell írni (pl.: *Býva*

v hoteli Devín., Kyticu kúpil v kvetinárstve Iris.); míg a többtagú megnevezés elemeinek nagybetűs jelölése csak feliratokban ajánlott (pl.: Hotel Devín, Kvetinárstvo Iris).

A fentiek alapján azt feltételezhetjük, hogy a szlovákiai magyar sajtótermékekből felgyűjtött intézménynévszerű megjelölések esetében a kettőnél is több írásváltozat oka egyfelől a két nyelv eltérő vagy részben eltérő vonatkozó szabályaiban, másfelől ezek ötvözésében keresendő, pl.: *Literárna kaviareň Vámbéry – Vámbéry Irodalmi Kávéház* vagy *Vámbéry Irodalmi kávéház* vagy *Vámbéry irodalmi kávéház*, *Kaviareň a reštaurácia Budapest – Budapest Kávéház és Étterem* vagy *Budapest Kávéház és étterem* vagy *Budapest kávéház és étterem*, *Svadobný salón Ajka – Ajka Esküvői Szalon* vagy *Ajka Esküvői szalon* vagy *Ajka esküvői szalon* stb.

1.4. Rendezvények nevének írása

A rendezvények, rendezvénysorozatok, programok stb. nevének tekintetében a helyesírási szabályzat vonatkozó szabálya pontja kis kezdőbetűs írásmódot javasol (pl.: nemzetközi orvoskongresszus, a magyar nyelv hete), de intézménynévként a nagybetűs jelölést is elfogadhatónak tartja (pl.: Budapesti Nemzetközi Vásár, 20. Élőnyelvi Konferencia). A szlovák ez esetben is a tulajdonnevek írásának főszabályát alkalmazza, azaz a többtagú elnevezés első elemét, illetve önállóan is tulajdonnévként minősülő tagját írja nagy kezdőbetűvel (pl.: Bratislavské hudobné slávnosti, Medzinárodná konferencia na obranu detí).

A szlovákiai magyar nyelvű sajtóból származó példák a rendezvények nevének írását illetően is alátámasztják a nyelvi környezet hatását, hiszen az egyes írásváltozatok között szinte csak véletlenszerűen fordulnak elő a magyar kodifikációhoz igazodó csupa kis kezdőbetűs alakulatok, pl.: *Deň maďarskej vedy – A Magyar Tudomány Napja* vagy *A magyar tudomány napja*, *Dunajskostredské hudobné dni – Dunaszerdahelyi Zenei Napok* vagy *Dunaszerdahelyi zenei napok*, *Žitnoostrovský jarmok – Csallóközi Vásár* vagy *Csallóközi vásár*, *Festival ľudových tancov národnostných menšín – Nemzetiségek Néptáncfesztiválja* vagy *Nemzetiségek néptáncfesztiválja*.

1.5. Ünnepek, emléknapi nevének írása

A magyar helyesírás szerint kis kezdőbetűvel írjuk az ünnepek, a nevezetes napok és időszakok, valamint a történelmi események nevét (pl.: anyák napja, mindenszentek, március tizenötödike). A szlovák ezzel szemben az ünnepek, emléknapi és történelmi események nevére is tulajdonnévként tekint, s a vonatkozó főszabály értelmében a többelemű megnevezéseknek ezúttal is csak az első elemét, illetve önállóan is tulajdonnévi tagját írja nagy kezdőbetűvel (pl.: *Deň matiek*, *Sviatok všetkých svätých*, *Slovenské národné povstanie*).

A szlovákiai magyar sajtóból felgyűjtött példák elsődlegesen a szlovák, másodlagosan az ún. presztízsnagybetűs írásformák előnyben részesítéséről tanúskodnak, s általában csak harmadik írásváltozatként fordul elő bennük a kodifikált magyar írásmódhoz igazodó kis kezdőbetűs jelölés, pl.: *Deň matiek – Anyák napja* vagy *Anyák Napja* vagy *anyák napja*, *Medzinárodný deň žien – Nemzetközi nőnap* vagy *Nemzetközi Nőnap* vagy *nemzetközi nőnap*; továbbá *Költészet napja* vagy *Költészet Napja* vagy *költészet napja*, *Honfoglalás ünnepe* vagy *Honfoglalás Ünnepe* vagy *honfoglalás ünnepe* stb.

2. A földrajzi nevek írásának jellegzetességei

Nyelvünket, mint minden más nyelvet, a földrajzi nevek rendkívüli gazdagsága jellemzi. Szerkezeti felépítésüket tekintve e nevek lehetnek egytagúak és többtagúak: egységüket bizonyos típusokban az egybeírás mutatja (pl.: Dunaszerdahely), más csoportokban az alkotó tagok közé tett kötőjel (pl.: Kárpát-medence), egyéb esetekben a helyesírási forma, illetve a nyelvi felépítés érzékelteti (pl.: Szlovák Köztársaság, Dunaszerdahelyi járás). A szlovák a több tagból álló földrajzi nevek elemeit különírja egymástól, miközben – az intézménynevek írásmódjával egyezően – mindig csak az első, illetve az önállóan is tulajdonnévi tagot jelöli nagy kezdőbetűvel (pl.: Slovenská republika, Karpatská kotlina, Severná Amerika).

2.1. A kodifikált alakban kiskötőjelet tartalmazó földrajzi nevek írása

A vizsgált szlovákiai magyar sajtótermékek földrajzinév-használatában – az intézménynevek írásához hasonlóan – is számos esetben leképződik a többségi nyelvű megnevezés írásmódja. A helyesírási interferencia leginkább az olyan kéttagú természetföldrajzi nevek írásában figyelhető meg, amelyekben a tulajdonnévi elemet földrajzi köznévi követi. Nyelvünk szabályai szerint a köznévi tagot ilyenkor kiskötőjellel kapcsoljuk a tulajdonnévi elemhez, míg a szlovák a földrajzi köznévi utótagot kötőjel nélkül köti a tulajdonnévi előtaghoz. A felgyűjtött nyelvi példák ezúttal is azt igazolják, hogy a bizonyíthatóan szlovákból fordított sajtócikkekben gyakoribb az ilyen névtípusok vegyes írásmódja, mint az eredetileg magyarul megfogalmazott szövegekben, pl.: *Dobšinská ľadová jaskyňa – Dobsinai-jégbarlang* vagy *Dobsinai jégbarlang*, *Karpatská kotlina – Kárpát-medence* vagy *Kárpát medence*, *Slovenské rudohorie – Szlovák-érchegység* vagy *Szlovák érchegység*, *Priesmyk Soroška – Szoroskői-hágó* vagy *Szoroskői hágó*, *Stredozemné more – Földközi-tenger* vagy *Földközi tenger* stb.

2.2. A kodifikált alakban nagyköötőjelet tartalmazó földrajzi nevek írása

Vegyes írásmód jellemzi azoknak a névtípusoknak a jelölését is, melyekben a magyar helyesírás szabályait követve nagyköötőjellel fűzzük egymáshoz a nagybetűvel kezdett, valamitől valameddig viszonyt kifejező földrajzi neveket. A szlovák helyesírás szabályai szerint az ilyen alakulatok nevében szintén nagyköötőjelet kell alkalmazni, de a magyartól eltérően az írásjel előtt és után is betűközt kell hagyni. A szlovákiai magyar sajtóban mindkét írásmód érvényesül, leggyakrabban azonban a magyar és a szlovák kodifikált alaktól egyaránt eltérő, kiskötőjeles jelölés mutatkozik, pl.: *Gabčíkovo – Nagymaros – Bős-Nagymaros* vagy *Bős – Nagymaros* vagy *Bős–Nagymaros*, *Bratislava – Košice – Pozsony-Kassa* vagy *Pozsony – Kassa* vagy *Pozsony–Kassa*, *Budapešť – Praha – Varšava – Budapest-Prága-Varsó* vagy *Budapest – Prága – Varsó* vagy *Budapest–Prága–Varsó*.

Összegzés

A dolgozat a szlovákiai magyar nyelvű sajtóban előforduló ún. vegyes írásmódú tulajdonnevek vizsgálatára irányul. A bemutatott példaanyag azt igazolja, hogy főként a többségi nyelvből fordított, illetve többségi nyelvű szöveg tanulmányozásával készült sajtócikkekben gyakoriak a kodifikált helyesírási standardtól eltérő írásformák. Mivel az adekvát magyar írásalak mellett vagy helyett megjelenő írásváltozatok a többségi nyelv helyesírási szokásaira vezethetők vissza, a vegyes írásmód okának keresésekor nem hivatkozhatunk kizárólagosan anyanyelvünk helyesírási szabályainak hiányos ismeretére vagy félreértelmezésére, hiszen az egyes intézménynév- és földrajzinév-típusokban, valamint a rendezvények és ünnepek nevének írásában valószínűsíthetően kimutatható a többségi nyelv hatása.

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

- AkH. 1954. *A magyar helyesírás szabályai*. Tizedik kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- AkH. 1984. *A magyar helyesírás szabályai*. Tizenegyedik kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- AkH. 2015. *A magyar helyesírás szabályai*. Tizenkettedik kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Benkő Loránd – Fábíán Pál – Keresztury Dezső 1999. A magyar helyesírás szabályainak 11. kiadásáról. In: Fábíán Pál – Lőrincze Lajos (szerk.) *Nyelvművelés*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 243–260.
- Bozsik Gabriella 2002. Intézménynévadás az ezredfordulón. In: A. Jászó Anna – Koltói Ádám (szerk.) *Éltető anyanyelvünk. Írások Grétsy László 70. születésnapjára*. Tinta Könyvkiadó. Budapest. 86–89.
- Fábíán Pál – Földi Ervin – Hőnyi Ede 1998. *A földrajzi nevek helyesírása*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Fábíán Pál – Szemere Gyula 1984. A magyar helyesírás szabályainak 11. kiadásáról. *Magyar Nyelvőr* 4: 385–401.
- Farkas Linda 2016. *Aktuálne otázky pravopisu maďarských vlastných mien. Skúmanie pravopisu vlastných mien v maďarskej elektronickej tlači na Slovensku. Bakalárska práca. A tulajdonnevek helyesírásának időszzerű kérdései. A tulajdonnevek helyesírásának vizsgálata a szlovákiai magyar nyelvű elektronikus sajtóban*. Bakkalaureátusi dolgozat. Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava.
- Hajdú Mihály 1994. *Magyar tulajdonnevek*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.
- Hőnyi Ede 1993. A földrajzi nevek a magyar helyesírás rendszerében. *Magyar Nyelvőr* 4: 525–526.
- Hőnyi Ede 2005. A földrajzi nevek helyesírásáról. In: Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa (szerk.) *Korjelző változások – megoldandó írásmódok. A Nagy J. Béla Országos Helyesírási Verseny előadásai és egyéb tanulmányok*. Eszterházy Károly Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszéke. Eger. 65–68.
- Mezei Anita 2006. *Helyesírási rosta. A helyesírási normától eltérő formák a szlovákiai magyar írásgyakorlatban*. Szakdolgozat. Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Kara. Pozsony.

- Misad Katalin 2005. Nagybetűsítések a szlovákiai magyar írásgyakorlatban. In: Lanstyák István – Menyhárt József (szerk.) *Tanulmányok a kétnyelvűségről III.* Kalligram Könyvkiadó. Pozsony. 84–95.
- Misad Katalin 2008. A tulajdonnevek írásának sajátos esetei a szlovákiai magyar sajtóban. In: Bozsik Gabriella (szerk.) *Két évtized a helyesírásért.* EKF Líceum Kiadó. Eger. 104–117.
- Misad Katalin 2009. *Nyelvi kontaktusok. Szlovákiai magyar vonatkozású alkalmazott nyelvészeti tanulmányok.* Lilium Aurum. Dunaszerdahely.
- Misad Katalin 2011. Standardtól eltérő helyesírási formák a szlovákiai magyar sajtóban. In: Szabómihály Gizella – Lanstyák István (szerk.) *Magyarok Szlovákiában VII. kötet.* Nyelv. Fórum Kisebbségkutató Intézet. Somorja. 133–147.
- Misad Katalin 2017a. Helyesírási interferencia-jelenségek szlovák földrajzi és intézménynevek magyar megfeleltetésében. In: Hajba Renáta – Tóth Péter (szerk.) „*A véges végtelen*”. *Tanulmányok Vörös Ferenc 60. születésnapjára.* Savaria University Press. Szombathely. 127–133.
- Misad Katalin 2017b. *Ingadozó írásmódú tulajdonnevek a szlovákiai magyar sajtóban.* Eszterházy Károly Egyetem. Eger. (Kézirat.)
- OH. Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2004. *Helyesírás.* Osiris Kiadó. Budapest.
- PSP 2013. *Pravidlá slovenského pravopisu 4.* nezmenené vydanie. Veda. Bratislava. http://www.juls.savba.sk/psp_2013.html (Utolsó letöltés: 2021. október 23.)
- J. Soltész Katalin 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése.* Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Szentgáli Anikó 1999. *A magyar és a szlovák helyesírási rendszer kontrasztív vizsgálata.* Szakdolgozat. Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Kara. Pozsony.
- Tóth Tamás 2016. *Médiá a používanie jazyka. Otázky pravopisu na základe skúmania maďarskej elektronickej tlače na Slovensku. Média és nyelvhasználat. A szlovákiai magyar elektronikus sajtó helyesírásának vizsgálata.* Bakkalaureátusi dolgozat. Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava.

FORRÁSOK

- Bumm.* <https://www.bumm.sk> (Utolsó letöltés: 2020. november 5.)
- Csallóköz.* (2020. szeptember–novemberi lapszámok)
- Katedra* (2020. szeptember–novemberi lapszámok)
- Körkép.* <https://www.korkep.sk> (Utolsó letöltés: 2020. november 12.)
- Paraméter.* <https://parameter.sk> (Utolsó letöltés: 2020. november 17.)
- Új Szó* (2020. szeptember–novemberi lapszámok)
- Új Szó online.* <https://ujso.com/user/uj-szo-online> (Utolsó letöltés: 2020. november 19.)

HELYESÍRÁSI GYAKORLATOK

A HANGJELÖLÉS

(AkH. 17–93. szabálypont)

A magyar helyesírás egyik lényeges jellemzője, hogy hangjelölő jellegű. Ez az jelenti, hogy a betűk legtöbbször a kiejtett beszédhangoknak, azaz a fonémáknak felelnek meg. A szavak, szóalakok leírását a következő helyesírási alapelvek határozzák meg: a kiejtés elve, a szóelemzés elve, a hagyomány elve, az egyszerűsítés elve.

A kiejtés elve szerinti írásmód azt jelenti, hogy a szóelemek írásformáját köznyelvi kiejtésük szerint rögzítjük, pl.: *ház, készül, virág*. A szóelemzés elvének érvényesítése biztosítja, hogy a toldalékos szavakban mind a szótő, mind a toldalék, az összetett szavakban pedig minden összetételi tag világosan felismerhető legyen, pl.: *igazság* [igaz + -ság], *ablakban* [ablak + -ban], *népdal* [nép + dal]. A hagyomány elvének érvényesülése alatt azt értjük, amikor egy szó vagy szóalak rögzítése nem a kiejtés vagy a szóelemzés alapján történik, pl.: *bagoly, Mihály, Széchenyi, Zichy*. Az egyszerűsítés elve az akadémiai szabályozás szerint két jelenségre vonatkozik: 1. a többjegyű betűk kettőzött alakjait a tőszókban és a toldalékos alakokban csonkítottan írjuk, vagyis a betűnek csak az első jegyét ismétljük meg, pl.: *asszony, pottyán, illetve: jeggyel, játsszuk*; 2. a toldalékolás következtében egymás mellé kerülő három azonos mássalhangzót jelölő betűt kettőzöttre egyszerűsítjük, pl.: *hallak* [hall + -lak], *könnyel* [könny + -vel] (vö. AkH. 2015: 22–46, OH. 2004: 39–89).

A) A magánhangzók jelölése

A magánhangzókat ékezet nélküli vagy ékezetes (ponttal/pontokkal vagy vonallal/vonalakkal ellátott) egyjegyű betűvel jelöljük. A magánhangzók időtartamának fontos nyelvi szerepe van: más jelentést fejezhet ki a rövid és mást a hosszú magánhangzós szó, pl.: *bal – bál, fiuk – fiúk, örült – őrült* (vö. AkH. 2015: 16).

1. Pótolja az alábbi szavakban a hiányzó magánhangzókat!

i/i

h_zlal, _r_gy, h_nár, na_v, cs_pet (fn.), k_sértet, zs_radék, cs_ra, t_zes, _zlel, b_ztat, h_g_t, s_ma, d_csér, jósz_vű, _rat (ige), _gér, h_radó, v_zilabda, sz_nes, k_nál, scs_

u/ú

_nió, st_dió, b_jkál, z_zmara, t_rista, kult_rális, h_szas, elb_jdosik, tan_ság, b_ra, t_ra,
_titárs, hi_z, vásár_, f_llánk, ágy_, gyan_, tan_lság, káty_, sz_, hi_, f_jdogál, b_

ü/ű

gy_jtemény, szér_, elt_nik, szegf_, h_söl, ned_, esk_, fés_, gyep_, t_nékeny, el_z, sz_zies,
ny_ves, összef_lik, h_ledezik, gy_jtet, virágf_zér, d_lüngél, cs_rdöngölő (tánc)

2. Helyettesítse be a következő szavakba a zárójelben megadott magánhangzó megfelelő időtartamú alakját!

megk_mél (i/í), ördög_s (ö/ő), cs_szkál (u/ú), _gérget (i/í), árb_c (o/ó), megb_nhódik (ü/ű), b_cs_zkodik (u/ú), _télkezik (i/í), t_nékeny (ü/ű), h_vat (i/í), unokah_g (u/ú), megb_ntet (ü/ű), _voda (o/ó), bölcs_de (ö/ő), be_ratkozik (i/í), gy_sz_ (ü/ű), áh_tatos (i/í), t_zijáték (ü/ű), önt_de (ö/ő)

3. Pótolja az alábbi idegen eredetű szavakban a zárójelben megadott magánhangzó megfelelő időtartamú alakját!

dev_za (i/í), zs_ritag (ü/ű), r_dioaktív (a/á), vide_felvétel (o/ó), cenz_ra (u/ú), fot_modell (o/ó), atl_tika (e/é), szerv_z (i/í), pr_és kontra (o/ó), pr_mabalerina (i/í), alleg_rikus (o/ó), kef_r, (i/í), altereg_ (o/ó), m_tikus (i/í), kapucs_nó (i/í), rev_zor (i/í), kil_gramm (o/ó), l_zing (i/í), rádi_műsor (o/ó)

4. Pótolja a következő szavakban a hiányzó o/ó magánhangzót!

fot_k_pia, f_t_méter, fot_montázs, f_t_szintézis, fot_riporter, f_t_terápia, fot_modell,
fot_művészet, fot_f_bia, aut_szerviz, aut_mata, aut_sztráda, aut_n_m, aut_gejzír,
aut_villamosság, aut_didakta, aut_gram, aut_szif_n, aut_atlasz, aut_lízing, aut_stop

5. Alkosson -ikus képzős mellékneveket az alábbi főnevekből!

filozófia

metonímia

atmoszféra

irónia

periódus

etimológia

analógia

kategória

allegória

diakrónia

akadémia

filantrópia

6. Javítsa ki a következő gyermekversben ejtett magánhangzóhibákat!

Láttál-e már

lovat, huszat,

hidon utat,

csöböl rudat,

zsirban ludat,

kutyák elől

író urat,

futni nyulat,

nyulat tizet,

a füzesben

kutban vizet,

tábortüzet,

oly vásárlot,

nyirogatni

ki nem fizet;

selymes füvet,

eső után

sikos követ,

elültetni

rozsatövet?

7. Pótolja az alábbi szavakban a hiányzó *i/í, u/ú, ü/ű* magánhangzókat!

k_sértet, _rkál, r_gkapál, s_jtés (= ütés), citromsz_n_, megsz_nik, t_ros (= sebes), ny_lt
t_z_, _szít, v_zenyős, tort_ra, bet_t_pus, s_rlódás, s_kos, r_gdalózik, perspekt_va, ny_lós,
elny_tt, m_ltkor, h_svét, gy_r_, gy_lékony, g_mszarvas, feld_sz_t, d_cséret

8. Döntse el, hogy a felkínált alakok közül melyik felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

Egy ideig albérletben laktunk, egy lehangolóan szűk

a) oduban

b) odúban

Napok óta nem tudott rájönni az ... szerkezet működésére.

a) ördögös

b) ördögös

A hamvadó ... fényénél lassan álomba szenderültek.

a) *tűzifa*

b) *tűzifa*

A vevők többsége az alacsonyabb ... termékeket keresi.

a) *áru*

b) *árú*

Ezúttal ismert sportolók húzták ki a nyertes

a) *lottószámokat*

b) *lottoszámkat*

9. Pótolja a hiányzó magánhangzókat az alábbi mondatokban!

- a) Át_ ratta a titkárral az egész névsort.
- b) Épp fogat h_ zatott, így a rágósra sült húsból nem tudott enni.
- c) Büszkék voltak a fi_ kra, aki a tanulásban megelőzte az utcabeli fi_ kat.
- d) Az olcsóbb ár_ k lassan elt_ nedeznek a kisboltok polcairól.
- e) A kis horgász h_ gával együtt a parti f_ zek alatt h_ sölt.
- f) A felb_ jtó egy üresen álló lakás pincéjének egyik sötét z_ gában b_ jt el.
- g) B_ zva benne, hogy végre szomját oltja, egyszerre hörpintette ki a sz_ nültig töltött v_ zespocharat.
- h) Az ár_ s hangosan k_ nálta a kit_ nő_ zű sült halat.
- i) Aki kult_ ráltan viselkedik, az társaságban nem s_ gdolózik, nem h_ zigálja mások ruháját, és nem _gér olyat, amit nem tud teljesíteni.
- j) Rózsasz_ n terítőket vett, mintegy t_ zet, és mivel _zlése nem volt, égsz_ nkék szalvétákat választott hozzájuk.

10. Javítsa ki a következő mondatokban található helyesírási hibákat!

- a) Kérjük, kísérje figyelemmel tájékoztatónkat, melyet postai úton juttatunk el Önhöz.
- b) A bűnöst megbüntették, a büntelen büntetlen maradt.
- c) Kellemes tavaszi szellő fujdogál.
- d) A karcsu tönkű molyhos tinoru a közkedvelt gombák közé tartozik.
- e) Lelkesen bíztattuk a versenyzőket, de sajnos ők nem bíztak magukban.
- f) Uj lámpaburát vettek a hálószobába.
- g) Egy huszassal kevesebbet fizetett a vártnál.
- h) Peti sóhajtott egy nagyot, aztán nekigyürközött a leckének.
- i) Tudod-e, melyik volt a millennium éve?

- j) A millenniumi emlékmű Budapesten a Hősök terén, a Feszty-körkép Ópusztaszeren található.

B) A mássalhangzók mennyiségi és minőségi változásainak jelölése

A magyar mássalhangzókat – a kis *j* kivételével – mellékjel nélküli betűvel jelöljük. A mássalhangzók hosszúságát betűkettőzéssel fejezzük ki. Az egyjegyűeket kétszer írjuk le, pl.: *aggály, döbbenet, roppan*. A többjegyűeket csak az összetett szavak határán kettőzzük teljes alakban, pl.: *kulcscsont, jegygyűűű, vadászszerencse*; egyéb helyzetekben csak az első jegyüket írjuk kétszer, pl.: *ennyi, faggyú, meggyes* (vö. AkH. 2015: 17).

1. Pótolja az alábbi szavakban a hiányzó mássalhangzót!

má_ik (l/l), a_ancs (g/gg), vá_adt (ny/nny), nő_ök (t/tt), venti_átor (l/l), kö_eny (p/pp),
bi_iárd (l/l), nyí_ott (l/l), ba_ancs (k/kk), szaká_as (l/l), főké_en (p/pp), bara_ (k/kk),
lá_adozik (b/bb), mi_ió (l/l), sa_tábla (k/kk), konku_encia (r/rr), ra_inált (f/ff)

2. Döntse el, a következő szópárok melyik tagjának szabályos az írásmódja!

málik – mállik	akkord - akord
konkurrál – konkurál	aszimmetria – asszimetria
guggol – gugol	offenzíva – ofenzíva
dzsipp – dzsip	paraffin – parafin
panel – panell	ballon – balon
lehelet – lehellet	ellipszis – elipszis
restelkedik – restellkedik	korupt – korrup
hurikán – hurrikán	horribilis – horibilis
talpalatnyi – talpalattnyi	kroket – krokett
diferencia – differencia	kofein – koffein
konektor – konnektor	aparátus – apparátus

3. Helyettesítse be az alábbi szavakba a megfelelő időtartamú mássalhangzót!

figyelmeze_ len (t/), vi_ hang (sz), szö_ ök (t), kedvencün_ é vált (k), e_ egél (d), fri_ e_ ég (s),
u_ nyi (j), tö_ öl (b), va_ hat (l), reste_ (l), ö_ (cs), lő_ (d), lő_ (j), lő_ (t), á_ hatatos (l), le_
(sz), jö_ (sz), épí_ ete_ (t)

4. Érvényesítse a szóelemző írásmódot a következő kiejtés szerinti alakok leírásakor!

jáccák –	fáraccság –
hánnyák –	ájj –
anya –	mártya –
kösség –	mecc –
tőzsgyökeres –	csúzda –
haggyátok –	fejjobb –
szekfű –	indokoltá tesz –
fojjon –	vaggyai –

5. Illesszen *-val/-vel* ragot a következő szavakhoz!

toll	Bernadett
pech	Tallinn
kulcs	Kolumbusz
boksz	Coca-Cola
jacht	Voltaire
lime (gyümölcs)	Mikszáth

6. Alkossa meg az alábbi igék határozott (tárgyas) ragozású, felszólító módú, egyes szám 2. személyű rövidebb és hosszabb alakját!

áld –

edz –

hagy –

hisz –

játszik –

lő –

gyűjt –

tesz –

told –

mos –

7. Döntse el, hogy a felkínált alakok közül melyik felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

Ne törődj vele, ... menjen!

a) *hadd*

b) *had*

..., hogy a lány szülei nem vettek részt az eljegyzésen.

a) *Furcsállta*

b) *Furcsálta*

A Helsinkiből ... tartó kirándulóhajón találkoztak.

a) *Tallinba*

b) *Tallinnba*

A botlása óta sokszor kérte őket, hogy újra ... neki.

a) *higyjenek*

b) *higgyenek*

Lámpaoltás után egy szó se ...!

a) *hallatszon*

b) *hallatsszon*

8. Az alábbi szavakból hiányzik egy-egy rövid vagy hosszú mássalhangzó. Írja be a megfelelő időtartamút!

mode_ (l)

szó_ön (j)

fo_aszt (r)

ko_upt (r)

elnagy_ (l)

pe_imista (sz)

riva_ (l)

riva_gás (l)

Sza_hó (p)

vontato_ság (t)

hőlégba_on (l)

békefe_tartó (n)

9. Pótolja a hiányzó mássalhangzókat az alábbi mondatokban!

- a) Csak a be_fe_tesek tudhattak arról, milyen meglepetést szánunk neki.
- b) A vállalkozó mi_iós adósságot halmozott fel.
- c) A díszbokor a_elé hajlik, amerre nem szabadna.
- d) Vi_eresek a lábai, ezért mi_él előbb műteni kell.

10. Javítsa ki a következő mondatokban található helyesírási hibákat!

- a) Viselkedésével kompromitálta a vele érkező társaságot is.
- b) Menj bejjebb egy kicsit, én is ide szeretnék ülni.
- c) Kéthetes kint-tartózkodás után visszautazik Tallinba.
- d) Amit a vádlottól hallottak, megdöbbenetete a résztvevőket.
- e) Ezt a darabot már csak ebben a hónapban játszák.

C) A hagyományos írásmód érvényesülése

A magyar helyesírás bizonyos esetekben nem a kiejtés, illetőleg a szóelemzés elvét érvényesíti, hanem a hagyományt követi. Máig megőrzött írásképpel leginkább családnevekben, valamint az ly betűt tartalmazó szavakban találkozunk (vö. AkH. 2015: 44–46, OH: 2004: 45–48).

1. Pótolja a hiányzó *i* vagy *y* betűt a következő nevekben! (Amennyiben a név nem ismerős, derítse ki, kiről van szó!)

Bocska_ István

Ráda_ Gedeon

Gyula_ Pál

Szil_ Kálmán

Bercsény_ Miklós

Alvincz_ Péter

Berzevicz_ Gergely

Gara_ János

Ápril_ Lajos

Wesselény_ Miklós

Kisfalud_ Károly

Kazincz_ Ferenc

Zríny_ Miklós

Zich_ Mihály

Telek_ László

Hunyad_ János

Orcz_ Lőrincz

Kéza_ Simon

Csik_ Gergely

Rákócz_ Ferenc

2. Keresse meg és javítsa ki a helyesírási hibákat az alábbi mondatokban!

a) Follyatok, könnyeim!

b) A kályhából folyton-folyvást dől a folytó füst.

c) Kóvájgó fejjel ébredt, épp ezért nehezen viselte a szomszédból hallatszó zsivalyt.

d) Egyedül cipeli a szörnyű súlyt, élete legnagyobb csapása súlytotta.

e) A szállodai bollyal vitette fel a csomagját az emeletre.

3. Helyettesítse be a hiányzó helyekre a *j* vagy a *ly* mássalhangzót!

cirbo_ a

roba_

hé_ a

karva_

sz_ kó

mu_ a

tá_ og

gere_

kócerá_

uszá_

muszá_

zsá_ a

sa_ ka

cseve_

szerá_

naspo_ a

mordá_

ö_ v

gomo_ a

méte_

4. Húzza alá a szabályos írásmódú nevet!

Apollinaire
Appolinaire

Széchenyi Ferenc
Széchényi Ferenc

Heltai Gáspár
Heltay Gáspár

Szinyei Merse Pál
Szinnyei Merse Pál

Desseóffy Arisztid
Dessewffy Arisztid

Bocaccio
Boccaccio

Kányádi Sándor
Kányády Sándor

Széchenyi István
Széchenyi István

Czuczor Gergely
Czuczor Gergely

5. Pótolja a hiányzó *j* vagy *ly* mássalhangzót a következő szavakban!

borzadá_

kop_a

gá_a

sa_og

mora_

su_tás

guzsa_

bögö_

karabé_

pozdor_a

seregé_

nyoszo_a

vá_ú

fo_togat

skatu_a

duha_kodik

A különírás és az egybeírás

(AkH. 94–151. szabálypont)

Az összefüggő szövegben az egymás után következő szavak természetes megjelenési formája a különírás: *fát vág, kedves ember, ház előtt, nem ők* stb.

A szavak egybeírásának, azaz az összetételek keletkezésének többféle oka lehet: 1. a tagok együttes jelentésének megváltozása (*ágrólszakadt* = elhagyatott, szegény); 2. a tagok egymás közti viszonyának alaki jelöletlensége (*favágó* = favágással foglalkozó); az íráshagyomány (*sötétkék, kinéz*). Az összetett szavak egységét egybeírással vagy kötőjeles kapcsolással jelöljük (vö. AkH. 2015: 47–62, OH. 91–138).

1. Cserélje fel az alábbi összetételek, szó szerkezetek elemeit, és írja le az új alakulatokat!

malacsült	falvédő
háborús világ	öltöző férfi
fehér hó	szomszéd ágy
csokoládétörmelék	szómutató
sportoló tanár	lámpaforrasztó
babfőzelékkonzerv	rózsaszín vattacukor

2. Válassza ki a helyesen írt alakot!

szemetes kuka	szemeteskuka
vadas kert	vadaskert
mérges gomba	mérgesgomba
hajas baba	hajasbaba
almás rétes	almásrétes
befőttés üveg	befőttésüveg
túrós csusza	túróscsusza
mákos patkó	mákospatkó

velős csont

velőscsont

szerves vegyület

szervesvegyület

3. Egészítse ki az alábbi főneveket a *fehér* színnévvel, és döntse el, melyik alakulatot írjuk egybe, illetve külön!

..... kenyér

..... holló

..... bor

..... cseléd

..... lilium

..... orosz

..... éjszaka

..... vérsejt

..... arany

..... liszt

..... akác

..... répa

..... egér

..... rózsza

4. Döntse el, hogy a felkínált alakok közül melyik felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

A műszeres vizsgálatok ... eltérést mutattak.

a) *nagy mértékű*

b) *nagymértékű*

A piacon idén már a ... is kilóra árusították.

a) *karácsonyfaágot*

b) *karácsonyfa ágat*

A stílbútorokkal berendezett nappali közepén egy szép ... állt.

a) *meggyfaasztal*

b) *meggyfa asztal*

Reggel óta ... magában.

a) *dűlfül*

b) *dül-fül*

A boldog nagyszülők ... adták az újszülöttet.

a) *kézzől-kézre*

b) *kézről kézre*

5. Alkosson összetett szavakat, illetve szó szerkezeteket az alábbi szavakból!

diplomata, út, levél –

egy, heti, bér –

mézes, kalács, szív –

elő, adó, művész –
B, vitamin, injekció –
fel, le, mozgatható –
posta, vezér, igazgató –
utász, ór, mester –
tizenegy, méteres –
itt, tartózkodás –
lélegzet, vissza, fojtva –
játék, mozdony –
drága, kő, utáztat –
gyalogos, alul, járó –
foszfát, bevonatokat –
magyar, tanár –
egy, hónapos –
iroda, bútor, kiállítás –
diák, ön, kormányzat –
folyó, irat, szerkesztő –

6. Alkosson nyomatékosító névmásokat a megadott szavakból! Ügyeljen az új alakulatok írásmódjára!

mi + magunk →
egy + magatok →
tennen + magad →
neki + magának →
te + általad →
önnön + maguk →
én + magam →
ő + náluk →
ti + magatok →

7. Szó szerkezet vagy szóösszetétel? Keresse meg az alábbi szavak közül a szó szerkezeteket, és írja le őket a kodifikált írásmód szerint!

férfidivat
férfibeteg

férfiszereplő
férfimellűzés

férfideál
férfiválogatott

férfikeresztnév	férfimódra	férfivendég
férfitestvér	férfigyűlölő	férficsapat
férfialkalmazott	férfikórus	férfitanár
férfiosztály	férfifoglalkozás	férfiegyenes (sportban)

8. Válassza ki, melyik oszlopban található a szabályos írásmódú alak! A kipontozott helyre írja be az oszlop betűjét!

A	B	C	
autó-motor alkatrészek	autómotor alkatrészek	autó motor alkatrészek	...
sárgaborsó-főzelék	sárgaborsófőzelék	sárgaborsó főzelék	...
drótvágóolló	drótvágó olló	drótvágó-olló	...
zöldborsóleves	zöldborsó-leves	zöldborsó leves	...
marketingmenedzser	marketing-menedzser	marketing menedzser	...
tizenegyoldalas	11-oldalas	tizenegy oldalas	...
nyitvatartási-idő	nyitvatartásiidő	nyitvatartási idő	...
télikert-építés	télikertépítés	télikert építés	...
munkanélküli-segély	munkanélkülisegély	munkanélküli segély	...
nátriumkloridoldat	nátrium klorid oldat	nátrium-klorid-oldat	...

9. Egészítse ki az alábbi főneveket a fekete színnel! Ügyeljen az egybe- és különírássra!

..... gazdaság hattyú
..... szén lőpor
..... áfonya bőrű
..... sereg szőlő
..... kávé himlő
..... rigó öves
..... szegélyű tea

10. Javítsa ki a következő mondatokban a helyesírási hibákat!

- a) Mikulás nap estéjén meserajongó és áhító csöppségek várták a Télapó ajándék csomagokkal megpakolt szánjának érkezését.
- b) „A bűnüldözés nemcsak a rendőrség ügye” – jelentette ki a belügy-miniszter a személy és vagyonvédelmi törvény tervezetét bemutató felszólalásában.
- c) A hívásod után azonnal felkaptam fotós kellékekkel tömött hátizsákom, és irány a vitorlázó repülőtérré néző dél-nyugati lejtő!
- d) A szálloda konferencia-termében zajló vezetőségválasztó ülés résztvevői székükről felfel ugrálva figyelték az épület elé érkező tűzoltó autókat.
- e) Úgy történt, ahogy a mesékben: a kerekarcú, vékonyderekú, meleghangú leány hozzá ment a kevéspénzű, de csavaroseszű legényhez.

A tulajdonnevek írása

(AkH. 142–201. szabálypont)

A tulajdonnevek sajátos osztályt alkotnak a nyelvi rendszerben. Jelentéstani és nyelvtani sajátosságaikból ered az a természetes törekvés az írásgyakorlatban, hogy kiemelje, elkülönítse őket. A kiemelés alapvető módja a nagy kezdőbetű, mely a tulajdonnevek elsődleges formai írásképi jellegzetessége. Az akadémiai helyesírás a nagy kezdőbetű alapján a következő típusait különbözteti meg a tulajdonneveknek: személynevek, állatnevek, tárgynevek, földrajzi nevek, csillagászati elnevezések, intézménynevek, márkanevek, kitüntetések és díjak neve, címek (vö. AkH. 2015: 66–89, OH. 2004: 151–241).

1. Alkosson földrajzi neveket az alábbi szavakból, és írja le *-i* képzős származékukat is!

verেকেi, hágó	pilis, hegység
Duna, Tisza, köze	finn, öböl
kis, Balaton	Balaton, felvidék
új, Delhi	csorba, tó
dél, kínai, tenger	Duna, menti, síkság
cseh, morva, dombság	komáromi, járás

2. Szerkesszen tulajdonneveket az alábbi szócsoporthok tagjaiból, és adja meg *-i* képzős származékukat!

- duna, part –
- duna, kanyar –
- duna, mente –
- duna, folyó –
- mosoni, duna –
- duna, új, város –
- duna, zug, hegység –
- duna, tiszta, köze –

3. Pótolja a következő földrajzi nevek hiányzó kezdőbetűit!

_agy-Britannia	_isegrádi-hegységi	_él- _frikai _öztársaság
_itra megye	_első-Nílus	_egyenlítői-Guinea
_okföldi-medencei	_özép- _rosz- _átság	_él- _ínai-tenger
_ent _otthárd-hágói	_szaki-sarki	_özel- _elet

4. Szerkesszen intézményneveket a megadott elemekből! Írja le *-i* képzős származékukat is!

csallóközi, múzeum –
mednyánszky, terem –
márai, sándor alapítvány –
hírközlési, és informatikai, tudományos, egyesület –
országos, földügyi, és, térképészeti hivatal –
magyar, szlovák, baráti, társaság –
fórum, kisebbségkutató, intézet –
duna, utcai, magyar, tannyelvű, alapiskola, és, gimnázium –
szent, istván, bazilika –
dunaszerdahelyi, kiségitő, iskola, és, nevelőotthon –

5. Pótolja a hiányzó kezdőbetűket!

_merikai _gyesült _llamokbeli
_ent _stván _éri _gészségügyi _akközépiskola
_let és _rodalom-beli
_eleti _ályaudvar
_agyar _emzeti _éptári
_ew _ork-i
_olland _iráltság
_aszpi- _enger
_orona _ipőbolt

_eh-_orva-_ombsági

6. Keresse meg a szabályos írásmódú alakot!

Duna-menti Erőmű Rt.-beli	Duna Menti Erőmű rt.-beli	Duna Menti Erőmű Rt.-beli
Hadnagy úti-lakótelep	Hadnagy úti lakótelep	Hadnagyúti lakótelep
Sherlock Holmes-szal	Sherlock Holmesszal	Sherlock Holmessal
Ágoston rendi	Ágoston-rendi	ágostonrendi
európai uniós	Európai uniós	Európai Unió-s
Vén diák Étterem	Vén Diák-étterem	Vén Diák étterem
Erkel Ferenc-díjas	Erkel Ferenc díjas	Erkel Ferenc Díjas
olasz Alpok-beli	olasz alpokbeli	olasz-alpokbeli
Dél-Dunántúl-régióbeli	dél-Dunántúl-régióbeli	Dél-Dunántúl régióbeli
Szent István nap	Szent István-nap	Szent István Nap

7. Vágja szét az „összetapadt” földrajzi neveket, és írja le őket a szabályos módon, majd alkossa meg tárgyragos alakjukat, illetve *-i* képzős származékukat!

costabragabraltáriszoroschampagneluxemburginagyhercegségújdélwalesfülöszigetek
északésdélamerikaholdvilágárokgyőrmosonsopronmegyekeletközépeurópakarlovyvary

8. Tegye ki a hiányzó kötőjeleket!

Zichy Mihály grafika	Szent György templom	Garam híd
Bélai havasok	Szentendrei sziget	Antall József szobor
Irán ellenes koalíció	Mária Valéria híd	Vadas fürdő
Távol Kelet	Lux mozi	Kis Duna
Marne menti csata	Greenpeace aktivista	Újvárosi pályaudvar
Madách díj	Tisza tó	Balkán expressz
Rama Gold margarin	Hale Bopp üstökös	Pro Urbe díj

9. Írja le az elnevezéseket a megfelelő kezdőbetűkkel!

bartók béla úti gimnázium –

széchenyi istván-lakótelep –

pál-tanya –

hét törpe cukrászda –

tibi bácsi sörözője –

csallóközi múzeum –

ausztria–magyarországi –

dél-kínai-tenger –

velencei-tó –

hajóvontatók a volgán –

10. Javítsa ki a helyesírási hibákat az alábbi mondatokban!

- a) A Duna-menti árterekhez tartozik a Solti síkság, a Sár-köz és a Mohácsi sziget.
- b) A Deme-Grétsy-Wacha-féle Nyelvi Illemtanban olvashatók efféle példák.
- c) A jáki bencés apátsági Szent György templom Magyarország egyik legszebb román stílusú műemléke.
- d) A Konferencia nyitó előadását Dr. Kovács Tibor orvos genetikus tartotta.
- e) Az egyik legrégebb Duna-híd, a Lánchíd köti össze a Magyar Tudományos Akadémiát a Várral.

Az idegen közsavak és tulajdonnevek írása

(AkH. 202–222. szabálypont)

A nyelvek érintkezésének természetes velejárója, hogy közsavak és tulajdonnevek kerülnek át egyik nyelvből a másikba. Egy idegen eredetű szó vagy név átvételének és a nyelvbe való bekerülésének fázisait, valamint az ennek megfelelő nyelvi típusokat a helyesírás is tükrözi. Az átírási szabály ilyenkor az, hogy a szó idegen írásrendszerű vagy latin betűs nyelvből származik-e (vö. AkH. 90–97, OH. 243–277).

1. Helyettesítse be a következő idegen eredetű szavakba a megfelelő rövid vagy hosszú mássalhangzót!

mite_er (sz)	ko_upció (r)	bie_álé (n)
karte_ (l)	i_obilis (m)	fle_en (k)
fili_ínó (p)	paszte_kréta (l)	e_encia (sz)
banke_ (t)	Ciri_ (l)	lo_a (dzs)
diszku_ió (sz)	ju_a (k)	expre_ (sz)
i_uzionista (l)	do_ié (sz)	ko_ekció (r)
hoszte_ (sz)	ko_ekció (l)	re_ort (sz)
szu_ixum (f)	bara_ (k)	kapu_ínó (cs)
tu_íroz (p)	venti_átor (l)	eszpre_ó (sz)
ko_aborál (l)	dre_ing (sz)	a_umulátor (k)

2. Figyelje meg az alábbi szópárokat, és fogalmazza meg az idegen eredetű szavak írásában észlelt eltérések okát!

bacilus – Bacillus anthracis

professzor – professor emeritus

státus – státusz – status quo

szaltó – salto mortale

technikus – terminus technicus

3. Írja le a megadott szóelemekből alkotott közsavak/tulajdonnevek szabály szerinti alakját!

Pompeji + -i →

Coca-Cola + -t →

guillotine + -k →

Voltaire + -vel →

ortodox + -vá

Lille + -i →

4. Helyettesítsen szükség szerint *x-et*, *gz-t* vagy *ksz-t* az alábbi szavakba!

komle_, e_akt, ortodo_, e_ogámia, bo_, he_ameter, e_otikus, e_isztencia, sze_uális, da_li,
refle_, ko_, sza_ofon, _avér, vi_el, _ero_, pra_is, kick-bo_, e_odus, _er_ész

5. Helyettesítsen szükség szerint *qu-t* vagy *kv-t* a következő szavakba!

_ébec, _ázi, _ad, _artett, a_árium, _attrocento, anti_árium, Don_ijote, _éker, _asimodo

Az elválasztás

(AkH. 223–238. szabálypont)

Gyakran előfordul, hogy helyszűke miatt vagy a tagolás okán egy szó vagy szóalak egy részét a sor végéről át kell vinni a következő sorba. Az írásnak ez a megszakítása az elválasztás.

Az elválasztásnak három alapformája van: 1. fonetikai-fonológiai típusú elválasztás, amikor a tagolás a kiejtett hangok és az írott kép alapján történik (*szek-rény*); 2. morfológiai elválasztás, mely az összetétel határán történik (*rend-őr*); 3. esztétikai típusú elválasztás (tipográfia szabály szerint egyetlen magánhangzót nem hagyunk a sor végén, illetve nem viszünk át a következő sorba) (vö. AkH. 2015: 98–104, OH. 278–290).

1. Válassza el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!

holott	tűzoltó
halandzsa	balettel
megállóhely	ujjal
pénzért	Víghet
Abaffy	Manchester
számúzik	Babitsé
autogram	Bachhal

2. Keresse meg a szabályostól eltérően szótagolt szavakat, és javítsa a hibákat!

Bre-tag-ne	el-le-nőr-zi	Vi-seg-rád
Vik-tor-ért	vas-ú-ti	brid-zse-zik
ve-zér-elv	Re-guly	Bee-tho-ven
ho-gyis-ne	a-lag-u-tak	szem-öl-csök
Hor-vá-thék	ma-dzag	fe-la-dat

3. Írja le szótagolva a következő hagyományos írásmódú neveket!

Apáczai, Bessenyei, Lorántffy, Batthyány, Cházár, Czuczor, Dessewffy, Thaly, Zichy,
Thököly, Eötvös, Wesselényi, Soós, Fáy, Thewrewk, Kölcsey, Beöthy, Sebeők, Madách

4. Válassza ki a szabályszerűen elválasztott szavakat! A helytelen elválasztásokat javítsa!

meg-emleget, Bel-grád, Szentivá-néji (álom), ész-szerű, sakk-kal, hess-ent, alany-eset, fics-
úr, mada-rak, Ga-ál, ker-tig, kon-klúzió, hó-nalj, egy-előre, szem-öldök, diszk-rét, szfinx-et,
lopód-zik, negé-des, influ-enza, szá-műz, kis-asszony, Féli-xé, re-klamál

5. Válassza el minden lehetséges helyen a következő idegen eredetű közsavakat és tulajdonneveket!

hexameter, pszichológia, abszencia, röntgen, gengszter, pingpong, avantgárd, szexuális,
feudalizmus, aerobik, vákuum, peches, milligramm, koordinál, autó, fluoreszkál, jeans;
Fischer, Washington, Voltaire, Maupassant, Churchill, Ljubljana, Baudelaire, Gascogne,
Cooper, Christie, Fudzi, Trieszt, Maugham, Európa, Göttingen, Korinthosz

A számok és a keltezés

(AkH. 290–300. szabálypont)

A számokat kétféleképpen lehet írni: betűvel és számjeggyel. A betűírás és a számjeggyírás használatára nincs általános szabály, mindez a közlő szándékától függ. A kialakult gyakorlat szerint inkább betűírást használunk egyrészt a folyamatos szövegben (főképp, ha a kiejtett szám alakja rövid: *ezer, millió*); másrészt akkor, ha a szám toldalékos alakban, összetételben vagy névutós szókapcsolatban szerepel (*hetvenkettőt, kétmillió, három után*). Számjeggyírást akkor használunk, ha a szám kiejtett alakja viszonylag hosszú (*764 diák*), továbbá időpont, pénzösszeg, mérték, statisztikai adat és hasonlóknak lejegyzésében (*de. 9 órákor, 100 euró, 20 méter csipke*) (vö. AkH. 133–137, OH. 409–420).

1. Írja le folyóírással a következő számokat!

2021 –
25 000 –
1998 –
2 000 477 –
873. –

2. Írja le számjeggyel az alábbi kifejezések mennyiségi tagját!

elsőbe jár –
a Mező utca négyben lakik –
a tizedik és a tizennegyedik oldal között –
kétezredik évi –
negyedik Béla –

3. Jelölje meg, melyik keltezési forma követi a magyar helyesírás szabályait!

2021. április 1-én
2021. április 9.
2021. 4. 9
2021. április 9-e
2021. 4. 9.-e

2021. ápr. 9-én
2021 áprilisban
2021. áprilisában
2021. április-novemberben
2021. őszi-téli

4. Adja meg az alábbi keltezők helyesírási szempontból szintén megfelelő további lehetséges alakját!

2021/2022 –
XX–XXI. század –
1838-as árvíz –
2021. április 27-től –
2021. április 1-i –
2021. április 2. és 7. között –

5. Keresse meg és javítsa ki a következő mondatokban elrejtett helyesírási hibákat!

- a) A falu szélén álló nyárfák mindegyikén 3–4 varjúfészek található.
- b) Szülei 2015. nyarán költöztek a Mező utca 7-be.
- c) A január 20.-i legmagasabb nappali hőmérséklet elérte a 10 fokot.
- d) A tanfolyamokra szerdánként 14.00-16.00 óra között lehet beiratkozni.
- e) Az Amerikai Egyesült Államok idén húszmillió dollárral járult hozzá az ENSZ működéséhez.
- f) Petőfi 1842-43 között Székesfehérváron színészkedett.
- g) A téli kiárusításkor 20–30%-kal olcsóbban vásárolható sífelszerelés.

Az írásjelek

(AkH. 239–275. szabálypont)

Az írásjelek egyezményes grafikai jelölések. Szerepük alapvetően kettős: részben a mondatok szerkezetét, tagolódását, egyes részeik vagy részleteik egymáshoz kapcsolódását jelölik; részben a beszédnek betűkkel ki nem fejezhető sajátosságaira, a hanglejtésre és a beszédbeli szünetekre utalnak.

Az írásjelek használatának szabályai általában a nyelvtani viszonyokhoz igazodnak, de utalnak az információ közlési módjára (pl. kiemelés, utólagos hozzátoldás) és az egyes információk hírértékére is (pl. váratlan, meglepő fordulat jelölése). Változatos és kifejező használatuk fontos eszköze az értelmileg és érzelmileg egyaránt árnyalt közlésmódnak (vö. AkH. 105–124, OH. 291–358).

1. Pótolja a mondatok végén a hiányzó írásjeleket!

- a) A fűre lépni tilos
- b) Említsd meg neki, hogy
- c) Alkossatok mondatot a következő főnevekkel: gép, tanfolyam, gyártás
- d) Az apja Ferenc, legyen ő is Ferenc
- e) Hogy nekem miért kell mindig a rövidebbet húznom
- f) Javaslom, ebbe a vitába ne folyjon bele

2. Pótolja az írásjeleket a következő mondatokban!

- a) Szlovákiában 2008-ban több mint egymillióan betegedtek meg influenzában a betegállományban levők száma meghaladta a nyolcszázézetet
- b) Keressük azt a harmincöt év alatti közgazdász végzettséggel németnyelv-tudással rendelkező személyt aki Ausztriában és Németországban hatékonyan tudná képviselni cégünket
- c) Az ajándékboltok bronz ezüst és aranyvasárnap 9 21 óra között tartanak nyitva
- d) A tegnapi kosárlabda mérkőzésen 79 65 arányban győzött Portugália csapata
- e) Megjelentették a könyvet anélkül hogy a szerző hozzájárult volna

3. Döntse el, megfelelnek-e az idézés szabályainak a következő mondatok! Ha szükséges, végezze el a javítást!

- a) A Csokonai-anekdotát Petőfi is megeleveníti egyik versében, amelyet így fejez be:
„Csapot-papot, mindent felejtett Csokonai Vitéz Mihály.”
- b) „Ha egyszer a legjobb játékos is pályán volt, miért nem ő végezte el a büntetődobást?” - faggatta az edzőt a riporter.
- c) „Fölmerült a kérdés – tájékoztatták a jelenlévőket – hogy nem lehetne-e a napenergiát az eddigről eltérő módokon is alkalmazni”.
- d) Babits így folytatja: „Testvérek, ha túl leszünk, sohse nézünk hátra!”
- e) „Hol vagyunk most, a pokolban?” – kérdi Vajda a „Vasúton”-ban.

4. Válassza ki, melyik írásmóddal ért egyet az alábbiak közül!

- a) Látod! Ilyen peches vagyok.
- b) Látod? Ilyen peches vagyok!
- c) Látod! Ilyen peches vagyok?
- d) Látod, ilyen peches vagyok!
- e) Látod, ilyen peches vagyok?
- f) Látod, ilyen peches vagyok?!

5. Döntse el, melyik írásmóddal ért egyet!

- a) A földrajz- és a fizikaórán is tanultunk a Kant-Laplace-elméletről.
- b) A földrajz- és a fizikaórán is tanultunk a Kant–Laplace-elméletről.

- a) Még most sem tudják, ki tanácsolta neki, hogy ne a gyakorlott ügyvédhez forduljon.
- b) Még most sem tudják, ki tanácsolta neki, hogy ne a gyakorlott ügyvédhez forduljon!

- a) Utánajárt az ügynek anélkül, hogy megkérték volna rá.
- b) Utánajárt az ügynek, anélkül hogy megkérték volna rá.

- a) „A mai naptól kezdődően” – figyelmeztette a tanár – „nem fogadok el több magyarázkodást.”
- b) „A mai naptól kezdődően – figyelmeztette a tanár – nem fogadok el több magyarázkodást.”

TUDÁSSZINTFELMÉRŐ FELADATOK

I. tudásszintfelmérő feladatsor

1. Keresse meg a hibásan írt szavakat, és írja le őket a megfelelő formában!

biológia-tanár	ványadt
nyúlánk	eggyé (egy emberé)
vállap	vonza
ekkép	örizetlen
régesrég	tussol (zuhanyozik)
nyitva tartás	Kanári szigetek
főniksszel	tetőtől-talpig
haggyátok	menedzseriskola

2. Keresse meg és javítsa ki az alábbi mondatokban található helyesírási hibákat!

- Télen turisták ezrei keresik fel az Osztrák-Alpok ismert sípályáit.
- Az Árpád ház kihalása után erős kezű uralkodóra lett volna szüksége az országnak.
- Ez úton értesítjük, hogy pályázata nem felel meg a kiírásban foglalt feltételeknek.
- Ne haggyátok, hogy ezt tegye veletek.
- Felújítás miatt lezárták a forgalom előtt a Mária Valéria-hidat.
- A versben jellegzetes szabó lőrinc-es képeket találsz.
- A kullancsípés komoly betegség okozója lehet.

3. Pótolja a hiányzó *j*-t vagy *ly*-t a következő szavakban!

laká_, bó_a, nyava_a, uszá_, cser_e, há_as, ga_, zsiva_, kevé_, se_pít

4. Döntse el, melyik mondat írásmódja felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

- Ma játszák a darabot, meg holnap.
 - Ma játsszák a darabot, meg holnap.
-
- Csak akkor told meg, ha jelzek.
 - Csak akkor toldd meg, ha jelzek.

- a) Hét éves kora óta karatézik.
b) Hétéves kora óta karatézik.

- a) Én is tanúsíthatom, hogy jó szándékkal közeledett hozzád.
b) Én is tanúsíthatom, hogy jószándékkal közeledett hozzád.

- a) Velem is, a gyerekekkel is jól megvolt.
b) Velem is, a gyerekekkel is jól meg volt.

5. Válassza ki a felkínált elválasztási módok közül megfelelőt!

A	B	A	B
Szabolcs-csal	Szabol-csal	tem-plom	temp-lom
Fud-zsi	Fu-dzsi	prog-ram	pro-gram
Var-gha	Varg-ha	csal-étek	csa-létek
Bolog-na	Bolo-gna	fe-ladat	fel-adat
Bat-thyány	Batt-hyány	rossz-all	rosz-szall

6. Lásza el a megadott toldalékokkal az alábbi szavakat!

-val/-vel rag

-i/-s képző

Kováts

Thököly

Voltaire

Biberach

Babits

7. Alkossa meg a következő igék egyes szám. 2. személyű, felszólító módú, jelen idejű, határozott ragozású alakját!

rövidebb alak

hosszabb alak

mond

oszt

tol

hisz

hagy

8. Döntse el, mely mondat/mondatok írásmódja felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

- a) Idegességében le, föl mászkált a folyosón.
- b) Idegességében le-föl mászkált a folyosón.

- a) Baj van Öcsi, nem találtam otthon senkit.
- b) Baj van, Öcsi, nem találtam otthon senkit!
- c) Baj van, Öcsi nem találtam otthon senkit.

- a) Az ügyvéd mint szülői munkaközösségi tag szigorúnak tartotta a diákok büntetését.
- b) Az ügyvéd, mint szülői munkaközösségi tag szigorúnak tartotta a diákok büntetését.
- c) Az ügyvéd, mint szülői munkaközösségi tag, szigorúnak tartotta a diákok büntetését.
- d) Az ügyvéd – mint szülői munkaközösségi tag – szigorúnak tartotta a diákok büntetését.

9. Döntse el, hogy az alábbi mondatokban kurzívval szedett szavak/szókapcsolatok írása megfelel-e a magyar helyesírás szabályainak!

- a) A *pozsony–bécsi* autópálya minden szakaszán *autópályadíjat* kell fizetni.
- b) Kötetet szerkeszt a Janus *Pannonius-szal* foglalkozó írásokból.
- c) *Lépten nyomon* arról beszélnek, mikor nyílik meg az új étterem a városban.
- d) A hírügynökségek újabb *repülőgépszerencsétlenségről* számoltak be.
- e) Ma találkoztam *Erikkel* meg *Adriennel* is.
- f) Értésítjük utasainkat, hogy a *Savaria-expressz* *előreláthatólag* 30 percet késik.
- g) Minél előbb biztosítani kell az összeköttetést a *katasztrófa sújtotta* területekkel.

10. Igazítsa az alábbi hivatalos levél helyesírását a kodifikált normához!

Tisztelt Osztályvezető úr!

Alulírott Id. Both János és Ifj. Both János azzal a kéréssel fordulunk önhöz, hogy Dunaszerdahely város önkormányzatának következő testületi ülésén szíveskedjék felvetni a szemétszállítási díjjal kapcsolatos panaszunkat.

Közös tulajdonban lévő kisudvarnoki úti kertünkre az ASA Köztisztasági és kommunális szolgáltató kft. szemétszállítás jogcímén évi 46 euro díjat rótt ki. Ugyanakkor a nevezett kft. e területen semmiféle hulladékgyűjtést nem végez. Ha e cég úgy rója ki az említett szolgáltatás díját, hogy közben semmilyen ellenszolgáltatás nincs érte, az értelmezésünk szerint jogszerűtlen.

Kérjük osztályvezető urat, szíveskedjék felvetni a következő ülésen panaszunkat, s ha módjában áll vizsgálta ki az ügyet.

Intézkedését előre is köszönjük.

Tisztelettel:

Id. Both János

Mező u. 234.

Dunaszerdahely

Ifj. Both János ügyvéd

Kodály u. 14.

Dunaszerdahely

Dunaszerdahely 2021. április 26.

II. tudásszintfelmérő feladatsor

1. Válassza ki a megfelelő írásmódú névformát!

Apáczy Csere János – Apáczai Csere János

Pais Dezső – Paizs Dezső

Leiningen-Westerburg Károly – Leiningen–Westerburg Károly

Besenyei György – Bessenyei György

Széchenyi Ferenc – Széchényi Ferenc

Déri Múzeum (Debrecen) – Déry Múzeum (Debrecen)

Szinyei Merse Pál – Szinyey Merse Pál

Kányádi Sándor – Kányády Sándor

Csontvári Kosztka Tivadar – Csontvály Kosztka Tivadar

Lórántffy Zsuzsanna – Lórántffy Zsuzsanna

Geley Katona István – Geleji Katona István

Munkácsy Mihály – Munkácsi Mihály

2. Illesszen *-val/-vel* ragot az alábbi személynevekhez!

Van Dyck –

Petheő –

Gauss –

Zsanett –

Flaubert –

Dorothy –

Karafiáth –

Goldmann –

Imreffy –

Wilkins –

3. Válassza el minden lehetséges helyen a következő szavakat!

Bretagne, Visegrád, ellenőrzi, vezérelve, elnökölő, Viktorért, vasúti, bridzsel

4. Keresse meg és javítsa ki az alábbi mondatokban található helyesírási hibákat!

- a) Jó lenne, ha az alap és a középiskolákban hatékonyabb módszerekkel folyrna az idegen nyelv oktatás.

- b) A halvány zöld selyem blúzhoz jól illik a fehér gyöngyház gomb.
- c) A gyorsított járatok nem állnak meg minden autóbusszállomáson.
- d) Nem rég vásárolt egy szép bőraktatáskát.
- e) Már nálunk is árusítják az új OTP kötvényeket.
- f) Az osztrákok nyerték a férfi gyorskorcsolya versenyt.
- g) Újabban papír és írószer kereskedéssel foglalkozik.

5. Írja le helyesen a következő intézményneveket, illetve intézményszerű megnevezéseket!

- mester kereskedelmi és szolgáltató kft –
- galántai angol magyar két tannyelvű gimnázium –
- délkelet szlovákiai energetikai művek –
- befektetési és pénzügyi tanácsadó holding –
- kék macska panzió és étterem –

6. Pótolja a szükséges *j*-t vagy *ly*-t az alábbi szavakban!

- szamurá_, aszá_os, hodá_, eré_, pozdor_a, re_té_es, csuk_ás, ma_szol

7. Kapcsolja a megadott képzőket a következő igékhez! Ügyeljen a származékok írásmódjára!

-dos/-des/-dös

-at/-et/-tat/-tet

- rúg
- száll
- bújik
- csíp

8. Döntse el, mely mondat/mondatok írásmódja felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

- a) A nedvességtől lemálott a fürdőszoba fala.
- b) A nedvességtől lemállott a fürdőszoba fala.

- a) Dél-Amerika legdélibb pontja a Tűz-földnél is délebbre eső Horn-fok.
- b) Dél-Amerika legdélibb pontja a Tűz-földnél is délebbre eső Horn fok.
- c) Dél-Amerika legdélibb pontja a Tűzföldnél is délebbre eső Horn-fok.

- a) Mai napig tartja magát a hit, hogy a Tisza-Maros szöge Attilának a hunok vezérének sírját rejt.
- b) Mai napig tartja magát a hit, hogy a Tisza–Maros szöge Attilának a húnok vezérének sírját rejt.
- c) Mai napig tartja magát a hit, hogy a Tisza-Maros szöge Atillának, a hunok vezérének sírját rejt.
- d) Mai napig tartja magát a hit, hogy a Tisza–Maros szöge Attilának, a hunok vezérének sírját rejt.

9. Döntse el, hogy az alábbi mondatokban kurzívval szedett szavak/szókapcsolatok írása megfelel-e a magyar helyesírás szabályainak!

- a) A francia *jobboldal* a koronavírus miatti korlátozások ellen tüntet.
- b) Thomas Mann egyik ismert regénye a *Buddenbrook-ház*.
- c) *Sokallta* a számlán levő összeget, ezért visszament a boltba.
- d) Ha Egerben jársz, mindenképp látogass el a *Szépasszonyok-völgyébe*!
- e) Az *elsősegélycsomagban* alig volt használható gyógyszer.
- f) Az *EU határozat* elvileg minden tagállamra kötelező érvényű.
- g) Azt hiszem, elmondhatjuk, *helyénvaló* tett volt.

10. Igazítsa az alábbi hivatalos levél helyesírását a kodifikált normához!

Kedves fiatal költőtársunk!

Verseket küldött be a szerkesztőségbe s arra kért, mondjak róluk véleményyt. Kérésének eleget teszek. Bizonyára nem haragszik meg rám, ha önhöz is ugyanúgy őszinte leszek, mint a többi verset küldő társához.

Munkái arról tanuskodnak, hogy jó ötletei vannak, élményanyaga gazdag, mélyen átéli mindazt, ami a világban körül veszi; de úgy érzem, még nem találta meg önálló hangját. Dicséretreméltó, hogy sokat olvassa a magyar költőket, valószínűleg ennek következménye, hogy verseiben itt-ott felfedeztem közvetlen hatásokat is. Erről árulkodnak a weöres sándor-i hatások, a kosztolányi-s utánérzések, valamint a József Attilá-s költői eszközök is. Mindazonáltal arra

biztatom ne csüggedjen! Folytassa próbálkozásait, s küldjön újabb verseket, had látom, mennyit fejlődik!

Várom újabb jelentkezését.

Üdvözli:

Nagy Szilárd
rovatvezető

III. tudásszintfelmérő feladatsor

1. Kapcsolja a *-fajta*, *-szerű*, *-féle* utótagokat az alábbi szavakhoz! Ügyeljen az új alakulatok írásmódjára!

-fajta: ez, apja, puff, kisebb

-szerű: Operaház, dzsessz, ész, az

-féle: blöff, az, Renault, sakk

2. Szó szerkezet vagy szóösszetétel? Keresse meg az alábbi szavak közül a szó szerkezeteket, és írja le őket a vonatkozó szabály szerint!

aranykarkötő

aranytermelés

aranycsillagos

aranyérclelőhely

aranyfokozat

aranyművesműhely

aranydiplomás

törmelékarany

aranyközéput

vertarany

aranyóralánc

aranyvasárnap

aranyribiszke

aranybeváltóhely

aranyember (= sikeres)

3. Keresse meg és javítsa ki az alábbi mondatokban található helyesírási hibákat!

a) A telefonálók már most az olaszországi téli almaszüret iránt érdeklődnek.

b) Még mindig nem jelent meg az új biológiatankönyv.

c) Peti eddig minden matematikaversenyen eredményes megoldó volt.

d) Tudta, hogy a Góliát-elem elnevezésünk a bibliai Góliát nevét örzi?

e) A 14-15. században közép Európában mélyreható változások következtek be a társadalmi–gazdasági élet szinte minden területén.

f) Azért volt jó a kéttannyelvű gimnáziumba járni, mert a reál tárgyakat az Ausztriából átjáró némettanárok oktatták.

g) Told meg neki a dícséretet egy huszassal!

4. Helyettesítse be a következő szavakba a megfelelő *j-t* vagy *ly-t*!

bo_gó, zsiva_, dereg_e, su_kol, pó_a, bo_ler, muszá_, kétu_as, tava_i

5. Pótolja a hiányzó magán- vagy mássalhangzókat a zárójelben megadott jelentések

szerint!

bara_ (ideiglenes épület)

od_ (üreg)

ny_rat (haját vágat)

di_erencia (különbség)

t_nődik (hosszan gondolkodik)

fe_költ (magasztos)

éh_enség (tartós éhezés)

_jjong (örvendezik)

a_imilál (magába olvaszt)

venti_átor (szellőztető)

6. Írja le az alábbi igék határozott ragozású, felszólító módú, egyes szám második személyű alakját!

rövidebb alak

hosszabb alak

áll

küld

serkent

áld

lő

7. Válassza el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat, neveket!

indexszel, Freuddal, tallinni, halandzsázik, Baloghék, padjukig, Visegrád

8. Döntse el, mely mondat/mondatok írásmódja felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

- a) A hosszú, keskeny álkapcsok apró fogai kis gyümölcs- és rovar táplálék szedegetésére alkalmasak.
- b) A hosszú, keskeny állkapcsok apró fogai kis gyümölcs- és rovar táplálék szedegetésére alkalmasak.

- a) A lepkék teste a bársonyos pikkelyekkel fedett szárnyakat kivéve éppolyan, mint a többi rovaré.
- b) A lepkék teste a bársonyos pikkelyekkel fedett szárnyakat kivéve épp olyan, mint a többi rovaré.
- c) A lepkék teste a bársonyos pikkelyekkel fedett szárnyakat kivéve épp olyan mint a többi rovaré.

- a) A Versailles-i királyi palota egyik szalonja a királyi seregek diadalainak állít emléket, s itt található az a gipszdombormű, amelyik a hadba vonuló királyt ábrázolja lóháton.
- b) A versailles-i királyi palota egyik szalonja a királyi seregek diadalainak állít emléket, s itt található az a gipsz dombormű, amelyik a hadbavonuló királyt ábrázolja lóháton.
- c) A Versailles-i királyi palota egyik szalonja a királyi seregek diadalainak állít emléket, s itt található az a gipsz dombormű, amelyik a hadbavonuló királyt ábrázolja lóháton.
- d) A versailles-i királyi palota egyik szalonja a királyi seregek diadalainak állít emléket, s itt található az a gipsz dombormű, amelyik a hadba vonuló királyt ábrázolja lóháton.

9. Döntse el, melyik a szabályos írásmódú alak!

baktériumölő-szer	baktériumölőszer	baktériumölő szer
kéthónapos kislány	két hónapos kislány	kéthónapos-kislány
előkészítő-bizottság	előkészítő bizottság	előkészítőbizottság
idegennyelvtudás	idegen nyelvtudás	idegennyelv-tudás
egy helyben állás	egyhelyben állás	egyhelyben-állás
fizető parkolóhely	fizető-parkolóhely	fizetőparkoló-hely
édesvízi hal	édes vízi hal	édes-vízi hal

10. Igazítsa az alábbi önéletrajz helyesírását a kodifikált normához!

Önéletrajz

2003-ban születtem Hegyétén, a dunaszerdahelyi járásban. Apukám műszaki rajzoló, anyukám fodrásznő. Egy testvérem van, a tizenegy éves Márk.

Alapfokú tanulmányaimat Dunaszerdahelyen végeztem, a Kodály Zoltán alapsiskolában. Itt mindvégig kitűnő tanuló voltam. Utána a Vámbéry Ármin gimnáziumba jelentkeztem, ahol angol-tagozatos osztályba jártam. Tanulmányi eredményeim az első osztályban kissé visszaestek, de másodiktól újból jó tanuló lettem.

A gimnáziumban az angol mellett elkezdtem németül tanulni. 2018. őszén új német tanárt kapott az osztályunk, aki a következő év nyarán egy hetes tanulmányi útra Ausztriába vitte a legjobb németeseket. Egy Bécshez közeli kisvárosban laktunk, mindenki családoznál volt elhelyezve. Kiváló nyelvtanulási terepnek bizonyult ez a hely, az itt szerzett ismereteket később is kamatoztatni tudtam.

Sportolni is ennek a kirándulásnak köszönhetően kezdtem. Jelenleg úszom, és atletizálok, kétszázméteres síkfutásban az országos ifjúsági bajnokságig jutottam el. Kedvelem a komolyzenét, alapiskolás koromban zongorázni is tanultam.

Középiskolai tanulmányaim befejezése után a Comenius Egyetem bölcsészettudományi karán szeretnék tanulni. Magyar–német tanárszakra jelentkezem, remélem, sikerrel.

Hegyéte, 2021. január 13.

Nagy Annamária

IV. tudásszintfelmérő feladatsor

1. Állapítsa meg, hova kell kötőjelet tenni az alábbi szavakban!

Tóth család	Árpád ház	Julianus barát
Nádasdy kastély	Beatles együttes	Rákóczi leszármazott
Pásztor família	Jeremiás próféta	Jagelló dinasztia
Csák nemzetség	Grimm testvérek	Szent István nap

2. Kapcsoljon *-val/-vel* ragot az alábbi nevekhez!

Voltaire →

Thomas Mann →

Móricz →

Goethe →

Anett →

Rousseau →

Guttman →

3. Válassza ki a következő szópárból a szabályos írásmódú alakot!

Sasköz – Sas köz

Kodály-körönd – Kodály körönd

Kútfő utca – Kútfő-utca

Tóth Árpád sétány – Tóth Árpád-sétány

Bem rakpart – Bem-rakpart

Szinyei Merse Pálos – Szinyei Merse Pál-os

Kodály-módszer – Kodály módszer

Baudelairet – Baudelaire-t

4. Alkosson szóösszetételeket, illetve szószerkezeteket az alábbi szavakból!

villamos, energia, termelés –

mű, korcsolyázó, bajnokság –

déli, gyümölcs, import –

áru, pénz, egyensúly –

rovar, ölő, szer –
fizető, vendég, szolgálat –
párbaj, tőr, világ, bajnokság –
víz, alatti, kábel –

5. Pótolja a szükséges *j-t* vagy *ly-t* az alábbi szavakban!

hé_a (madár), ková_og, la_tor_a, hüve_k, po_áca, mora_, mág_a, duha_

6. Döntse el, mely mondat/mondatok írásmódja felel meg a magyar helyesírás szabályainak!

- a) Nyelvünk a lettel nincs rokonságban, az észttel, illetve a finnel azonban igen.
b) Nyelvünk a lettel nincs rokonságban, az észttel illetve a finnel azonban igen.
- a) Az író–olvasó találkozó érdeklődés hiányában elmarad, pedig a meghívott vendég társaságában lett volna egy filmesztéta is, akit nemrégiben Balázs Béla-díjjal tüntettek ki.
b) Az író–olvasó találkozó érdeklődés hiányában elmarad, pedig a meghívott vendég társaságában lett volna egy filmesztéta is, akit nem régiben Balázs Béla-díjjal tüntettek ki.
c) Az író–olvasó találkozó érdeklődés hiányában elmarad, pedig a meghívott vendég társaságában lett volna egy filmesztéta is, akit nemrégiben Balázs Béla-díjjal tüntettek ki.
- a) Gondolj arra te mit szólnál hozzá hasonló helyzetben?
b) Gondolj arra te mit szólnál hozzá hasonló helyzetben!
c) Gondolj arra, te mit szólnál hozzá hasonló helyzetben?
d) Gondolj arra, te mit szólnál hozzá hasonló helyzetben!

7. Válassza el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat, neveket!

kongresszus, szakavatott, Medgyessy, ingujjas, Zalaegerszeg, megostromol, kódexek

8. Keresse meg és javítsa ki az alábbi mondatokban található helyesírási hibákat!

- a) A valószínűségszámítás a matematikának az a fejezete, amely a tömegjelenségekre vonatkozó szabályok felállításával foglalkozik.

- b) 1956. őszenek eseményeiről nagyszülei elbeszéléséből hallott, akik aktív résztvevői voltak a történeteknek.
- c) Ezen a nyáron tényleg nagyon sokat nőtél.
- d) Azt akarták, hogy a megnyitón a polgármester metsze át a szalagot.
- e) Új-Delhiben pánik hangulat tört ki a járvány miatt.
- f) Íratlan szabály, hogy a bizottság semilyen körülmények között nem lehet részre hajló.
- g) A gyártó már a kezdet-kezdetén sokat adott a közlekedés biztonságát szolgáló eszközök megformálására.

9. Írja le rövid formában!

- köbméterrel –
- nullás –
- (a) második emeleten –
- ötvennyolccal –
- Budapestről –
- (a) földszinten –
- északnyugatra –
- négy Celsius-fokkal –
- (a) Magyar Tudományos Akadémiára –
- forinttal –
- kalciumot –

10. Igazítsa az alábbi jegyzőkönyv helyesírását a kodifikált normához!

Jegyzőkönyv

a győri Munkácsy Mihály Képzőművészeti Szakközépiskola magyar írásbeli érettségi vizsgájáról.

A jegyzőkönyv 2020. május 15.-én készült Győrben a fent nevezett iskolában.

A jegyzőkönyv felvételénél jelen vannak:

Nagy Tihamér igazgató

Horváthné Dr. Kiss Ilona ig. h.

Dr. Balogh Edit osztályfőnök

Jegyzőkönyv-vezető: Nagyné Mátrai Zsuzsanna iskolatitkár

1. Az oktatási minisztérium által televízióban kihirdetett tételeket a felügyelőtanárok 8 óra 15 perckor ismertették az érettségizőkkel.
2. A tételek kidolgozására megadott 3 óra ideje alatt az iskola vezetése biztosította a folyosói- és teremfelügyeletet.
3. A dolgozatokat 12 óra 15 perckor a felügyelőtanárok leadták az igazgatóságon.
4. A magyar írásbeli dolgozatok elkészítése során semmilyen szabálytalanságot nem észleltünk.

Nagyné Mátrai Zsuzsanna
jegyzőkönyv-vezető

Hitelesítők:

Takács Áron
magyar-rajz szakos tanár

Fekete Jolán
fizika tanár

HIBÁSAN ÍRT SZÖVEGEK

Végezze el az alábbi szövegeken a szükséges helyesírási javításokat!

1.

Az általános- és a szakközépiskolákban ezidőtájt fejeződtek be a javítóvizsgák. De még mindig tombolt a nyár és aki csak tehetett, folyó vagy tó menti üdülnyhelyeket, illetőleg hegyi falvakat, turistaházakat keresett fel, hogy eltudja viselni a többhetes forróságot. A Velencei- és a Balaton tavi községek valamennyi szállodája, fizetővendég szobája a több mint egy hónapos kánikula alatt telistele volt bel- és külföldi vendéggel. Reggelenként fürödni vágyók sokasága lepte el az utakat, célhoz érve pedig a nyílt vizet. Csak keveseket készítetett meghátrálásra a figyelmeztető táblák felirata: Vigyázat! Mély víz! Veszélyes! A Duna-, Tisza- és a Rába-parti szabad strandok hűsölni kívánó látogatóinak sajnos nem sok örömben volt részük. E folyók vize mára igen nagymértékben elszennyeződött, a vízpartok finomszemcséjű homokja helyén göcsörtös kavicsok, kövek akadályozzák a tökéletes pihenést. A látvány lehangoló.

2.

A Soproni-hegység mérsékelt hűvös tájainak és nedves éghajlatának kedvelői az idén jobban jártak mint a vízkedvelők. A hegység bükkösei, lucfenyvesei, gesztenyései sajátos hangulatot varázsolnak egy-egy helyszínnek. A kelták erődítményeinek máig látható formái, a valahai vas és szénbányászat ipari emlékei a legigényesebb látogatók érdeklődését is felkeltik. A természetjárók számára hegyi források, patakok közelében épült turistaházak barátságosak és tiszták, még a tíz- és tizenkétágyas szobák sem okoznak csalódást. A családi hangulatú éttermek helyi jellegű ételei izletesek és megfizethetők. A hidegségi kecskesajt, a hegykői zöldségből, és a Fertőszéplakon nevelt kopasznyakú tyúkból készült fogások valamint a zamatos fertői almale szinte minden étlapon megtalálható. A levegő tiszta, kellemes hőmérsékletű és friss, a táj elragadó. Higyjék el, aki a soproni hegyek között jár, dicsérő szó nélkül nem hagyja el ezt a szép, északnyugati magyarországi vidéket.

3.

Az elsőévesek helyesírási felmérő dolgozatai nem sikerültek jól. A legtöbb fejtörést sokaknak a dz-s szavakat tartalmazó mondatok okozták: *Eddzed magad rendszeresen? Eddzed magad, ha versenyben akarsz maradni! Eddzd magad a helyesírásban! Azt akarta, hogy eddzük magunkat.* Mások az -ó/-ő képzős igenevekkal alkotott szóösszetételekkel és szószerkezetekkel küszködtek. Ők főként a következő mondatban ejtettek hibát: *A kutatóintézetekben dolgozó orvosok és mérnökök nem csupán kutatómunkát, hanem gyűjtő, szervező és tervezőmunkát is*

végeznek. *A bekötő úton fölfelé kapaszkodva elakadt egy traktor.* A többiek az intézménynév- és a földrajzinévírási szabályokat alkalmazták tévesen. Nekik a legnagyobb gondot ezek a mondatok okozták: *Kétnapos népdalfesztivál kezdődött a dunaszerdahelyi Csaplár Benedek művelődési házban. A Gömör-Tornai-karsztot, mely a Gömör-Szepesi-érchegység része, 5-600 méter magas fennsík jellegű rögök alkotják.*

4.

Magyarországon tegnap a Mátra-hegységben, a Dunántúli-középhegységben és a Budai-hegységben erősen felhős volt az idő. A Duna-Tisza-közi, valamint a Tisza-táji települések felett is megnövekedett a felhőzet, a Délnyugat-Dunántúlon, s valamennyi közép és dél magyarországi településen két-három órán át esett az eső. Külső Somogyra 100 milliméter csapadék hullott.

A nagy-budapesti és a Budapest-vidéki falvak felett is óriás felhők gyülekeznek. A főváros szinte egész területén számítani lehet esőre. A magasabban fekvő városrészek lakói, például a Gellért-hegyiek és a Rózsa-dombiak készüljenek fel az éjszakai havazásra. A Bécs-budapesti útvonalon közlekedők szerint egészen bizonyos, hogy a hófelhők reggelre megérkeznek.

5.

A mai alkalommal hagyjuk, ne bolygassuk a komoly felnőtt témákat! A mesék világában élő kisgyermek életének eseményeiről is érdemes olykor szót ejteni.

Miklós-nap estéjén ovodások és kisiskolások serege várta, hogy rénszarvas húzta szánján megérkezzen a Mikulás. A piros ruhába burkolózott apó útja nem volt zavartalan. Vagy azért, mert Európa szerte jégpályává változtak az utak vagy más okok miatt. Például Nagy Britanniában a La Manche-i komp meghibásodása késleltette az utazást, közép Franciaországban kamionsztrájk bénította meg a forgalmat, Svájc hegyein-völgyein robogva pedig egyszer csak felborult a szán. Kipotyogott a hóba a sok Mikulás-csomag, játékmackó és katona, valamint a sokféle csokimikulás és csokoládébonbon. Nem volt könnyű kimenteni a hóból az ajándék csomagokat, játékszerket. Késő este lett, mire a Mikulás végre megtöltötte az ablakokba kitett bakancsokat, csizmákat selyem és szaloncukorral, valamint sok más finomsággal.

6.

2004 karácsony másnapján, Hawai-i idő szerint 14 óra 59 perckor a Richter-skála szerint 9-es fokozatú földrengés rázta meg az indiai óceán fenekét az észak-szumátrai partoktól alig több

mint öt kilométerre. A mélytengeri földmozgás által kiváltott szökőár – közismert japán nevén cunami – elsősorban a Bengál öbölben okozott szinte példanélküli pusztítást. Minegy 300 000 ember halt meg, vagy tűnt el Thaiföldön, Indonéziában, Sri Lankán és Indiában. A katasztrófát nagy mértékben súlyosbította, hogy az indiai-óceáni térségben nincs cunami előrejelző rendszer. Hasonló jelenség eddig túlnyomórészt a Csendes-óceánon fordult elő, ezért az Egyesült Államok nemzeti óceáni és légköri hivatala épített egy széles körű riasztó szolgálatot, amely küldött is veszélyjelzést néhány érintett ország kormányának.

7.

A Gyöngyösi csárda a melegvizű taváról Európa-szerte ismert Hévíz környékének kedvelt kirándulóhelye, egyszersmind a népi építészet egyik legszebb Balaton felvidéki emléke. A Hévízi-tavi látványosságokat és az egykori Árpád kori Egregy falucska fehér falú temető kápolnáját észak felé hagyva, közvetlenül a sümegi út mellett – a Gyöngyös patakka átellenben – találjuk a nevezetes csárdát. A magas kőkerítés védte uradalmi kocsmát egy 1792-es keltezésű irat szerint a keszthelyi Festeticsek építették, hírhedté azonban a 19. század eleji szegénylegények tették. A Közép-Dunántúl leghíresebb betyárjai voltak: Sobri Jóska, a Patkó-testvérek, Csali Pista és a többiek, kiknek sorát Savanyú Jóska zárta. Ezek a ló, marha és disznótolvajok, útonállók és rablók nem csak a Gyöngyösi, de a Sümeg közeli Billege és az alsópáhoki Becsali csárdát is gyakran látogatták.

8.

A barátom és én már régóta lelkes természetfotósok vagyunk. Nagy tisztelői vagyunk többek között a Hármashatár hegyen honos leány és fekete kökörösinek szépségének, melyet a nálunk tapasztaltabb fotósok szerint a késő délutáni napfény méginkább kiemel. Ebből kiindulva egy szép nyári napon felkaptuk a fotóskellékeinket, és hamarosan a fűben hasalva figyeltük, hogyan varázsol gyémánt koronát a kökörösinek szőröcskéiből a lemenő nap sugara. Már a kezemben tartottam a pengeéles rajzú makrót, de a barátom tanácsára végül a nagy fényerejű 70-200-as zoomobjektívet csattintottam fel a Canon-ra, egy kis kompozíció-igazítás után hasra vágtam magam a fűben, és így biztattam magam: „Ütött a nagy exponálás órája”! De hiába nyomtam az elsütőgombot, semmi válasz. Porba súlytottan néztem a barátomra, aki szertartásos mozdulattal a fejéhez szegezte Ericson márkájú mobiltelefonját, majd nevetéstől reszkető kézzel felvételeket készített vele a fent nevezett növényekről.

9.

Könnyen fásultá válunk azokkal a témákkal szemben, amelyekről unos-untalan hallunk a tömegtájékoztató eszközökben. Egyelőre kivétel ez alól a klímaváltozás szövevényes ugyanakkor időszerű kérdése. A 2013. januárjában készült, a légkörkutató-intézetek adatait is feldolgozó ENSZ jelentés sok mindenben alátámasztja a több évtizedes megfigyeléseket. Hemingway az ötvenes–hatvanas években még láthatta a Kilimandzsáró havát, hovatovább már ez is csak elsárgult fényképeken tekinthető meg. Az óceánok szintje nőttön nő, a pesszimista jóslatok szerint csakhamar 3-4 méteres emelkedés is bekövetkezhet. A dél-kelet-ázsiai tájfunok gyakoribbá válása, a Karib-tenger visszatérő hurikánjai, az Európa és Magyarország-szerte feltűnő tornádószerű jelenségek mind-mind aféle klímaváltozást sejtetnek. De vajon ki tudja mit hoz a jövő?

10.

Az első magyar király valószínűleg 975. táján született és Székesfehérváron halt meg 1038. augusztus 15-én. A Vajk nevet kapta, s csak serdültebb korában nyerte el a keresztségben Szent István-vértanúra utaló későbbi nevét. Géza elhunytát követően a pogány hitet őrző Árpád leszármazott, Koppány is benyújtotta igényét a főhatalomra. Legyőzését követően István királlyá koronáztatta magát és fegyveres erővel terjesztette ki hatalmát a Kárpát medence nagy részére. Az országra támadó ellenséggel is sikeresen szállt szembe: visszafordulásra kényszerítette a német–római császárt, visszafoglalta a lengyel fejedelemtől a Vág-vidéken megszállt területeket, sikerrel harcolt az országot keletről fenyegető bessenyők ellen. István hadvezéri teljesítménye száz százalékos: vesztes csatájáról, hadi kudarcáról nem tud a történelemtudomány.

11.

Barabás Miklós, és festészete

Erdélyben, Kézdimárkosfalván látja meg a napvilágot. A Nagyenyedi Kollégiumban diákoskodik. Tizenháromévesen kezd arcképeket festeni. Néhány év múlva már portrékat rendelnek tőle. 1829-ben a bécsi akadémián tanul polgári arckép és életkép festészetet. 1831. és 1833. között Bukarestben fest, munkái kapósak. 1833-tól a velencei akadémián tanul, itt vízfestményeket készít itáliai tájakról. Kevéssel ezután Pesten telepedik le. Sok arckép-megrendelést kap. Később boltcégéreteket is fest, költők műveit ilusztrálja, divatlapokba rajzol és írók arcképeit készíti. Széchényi Istvánt, Kossuth-ot, Petőfit, később Bemet is megörökíti vásznain, közben polgári családok leányairól fest arcképeket. Az első, művészetéből megélni tudó festőnk. 1836-ban az akadémia levelező tagja lesz. Litográfiai a század minden jelentős

személyiségének arcvonásait őrzik. A Szabadságharc bukása után apatikus lesz, anyagi gondok gyöttrik. Átmenetileg fényképezéssel, oltárképfestéssel foglalkozik. Válságát leküzdve még idős éveiben is mesterműveket alkot.

12.

René Descartes – és hatalmas tudása

Francia filozófus, matematikus, természettudós. Katolikus nemesi család sarja. Jezsuita kolégium lakója, majd jogi diplomát szerez, később Német-alföldön matematikát, és erődépítézetet tanul. Észak és dél Európát járja, 1626-tól három évet tölt Párizsban. Ezoterikus tanok foglalkoztatják, magányos, sűrűn vált lakhelyet, ingyen gyógyít. 1626-ban latinul veti papírra első nagy művét (*Szabályok az értelem vezetésére*), ám végül nem adja ki. Tudásvágya hatalmas, a természet minden jelenségét szeretné megmagyarázni. Nagy tanulmányai: *Dioptrika*, *Léggöri jelenségek*, *Geometria*. Megalapozza az analitikus vagy másnéven koordináta-geometriát. Francia nyelvű *Értekezése* szellemi önéletrajz, benne szerepel híres mondata, a Cogito ergo sum. Erzsébet Pfalzi hercegnőnek írja nevezetes leveleit az erkölcsről. Nagy összefoglaló műve *A filozófia alapelvei*. 1649-ben Krisztina svéd királynő invitálására Stokholmba hajózik. Ott hal meg tüdőgyulladásban.

13.

Diákbál a Neratovicei téren

Hetedik alkalommal szervezett diákbált az iskola aulájában a dunaszerdahelyi Neratovicei téri Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola Diákönkormányzata. A bál apropója a Bálint Nap volt, ezért minden a szerelmesek ünnepéről szólt. A fantasztikus zenéről Huszár Tibi gondoskodott, a jó hangulatot pedig minden diák, tanár és iskolabarát hozta magával. Volt finom vacsora és tánc hajnalig, bánhatja, aki kihagyta! Köszönet minden Támogatónak, akik értékes tombola-díjak felajánlásával járultak hozzá a bál sikeres lebonyolításához. Köszönet jár a Szülői Szövetségnek a fődíj felajánlásáért és nem utolsósorban az aktív Diákönkormányzatnak, akik nélkül ez a rendezvény nem jöhetett volna létre.

14.

Szakközépiskolák országos versenye

A LeRen sminkstúdió szervezésében Nyitrán került sor a szakközépiskolák kozmetikus-sminkes tanulóinak országos bajnokságára február 21-én, mindez egy esküvői ruhakiállítás keretén belül a „Leg mennyasszony – Leg vőlegény” témakörben. A dunaszerdahelyi Informatikai és Szolgáltatási Szakközépiskola az idei versenyre két csapattal nevezett. Az

első csapatot B. V. III. B osztályos fodrász tanuló és Sz. R. III. C osztályos kozmetikus tanuló, a második csapatot J. A. III. B osztályos fodrász tanuló és Sz. B. II. E osztályos kozmetikus tanuló alkották. A lányok időt és energiát nem sajnálva heteken keresztül lelkesen készültek a versenyre és a lelkiismeretes felkészülés meghozta a második csapat számára a dicsőséget. A. és B. büszkén állhattak a dobogó legfelső fokára az „indiai mennyasszony” alkotásukkal, ami országos szinten igazi elismerést jelent a másod, illetve harmadéves diáklányoknak.

15.

Egyre több gépkocsit lopnak el

„Ha egy gépkocsit el akarnak lopni, az el is lopják!” – halljuk nap, mint nap ezt az alap igazságot, amelyet családtagok, munkatársak, szomszédok saját tapasztalatból merített rémtörténetei is alátámasztanak. Hiába szereljük föl autónkat csodariasztókkal, kormány és sebességváltó-zárakkal, egyéb biztonságtechnikai eszközökkel, lassanként rá kell döbbernünk arra, hogy ha már a lopást képtelenek vagyunk megakadályozni, akkor legalább segítsük elő az eltulajdonított jármű minnél gyorsabb földerítését. Az Airbus Defense & Space műholdgyártó cég nemrégiben kiépítette műholdas gépjármű-követési és vagyonvédelmi rendszerét, amely – országos lefedettségének köszönhetően – teljeskörű védelmet biztosít a lopás ellen. A rendszer érzékeli a járműbe történő illetéktelen behatolást, valamint a gépkocsi elmozdítását. A riasztás pillanatától nyomon követi az autó helyzetét és a rendőri szervekkel együtt működve elősegíti a jármű gyors megtalálását. Az ellopott jármű helye a nonstop diszpécser-szolgálat közreműködésével kb. 10 méteres pontossággal határozható meg.

16.

Rövid hírek

- Továbbra is igényelhető minden családtámogatás - közölte az emberi erőforrások minisztériumának család és ifjúsági ügyekért felelős államtitkára, csütörtökön a Kossuth rádió Jó reggelt, Magyarország! című műsorában. Novák Katalin komoly eredménynek nevezte, hogy amikor ezer milliárdos összegeket csoportosítanak át a koronavírusjárvány elleni védekezésre, a családtámogatásokhoz nem nyúlnak.
- Lebukott egy galántai férfi, amikor a rendőrök igazoltatták és kiderült, hogy bedrogozva ült a volán mögé. Mivel a kocsijában marihuánát és speed-et találtak, házkutatást tartottak nála. A lakásán a kábítószer termesztéséhez és csomagolásához szükséges berendezéseket, mérlegeket és simító záras tasakokat tartott. A kihallgatás során a

munka nélküli negyven éves férfi azt vallotta, hogy 2018. óta terjeszti a drogot. A rendőrség most nem csak kábítószer kereskedelemmel, hanem bódult állapotú vezetéssel is meggyanúsította.

17.

Barátunk, a kollagén

A kollagén (görög eredetű szó, a „kolla” jelentése: ragasztó) olyan óriás fehérje, amelyet a szervezet építő elemekből készít a bőr irha rétegében. A változatos táplálkozás biztosítja, hogy a szervezet ne szenvedjen hiányt a kollagén előállításához szükséges nyomelemekből, vitaminokból, antioxidánsokból. Különösen a C vitamin játszik szerepet a kollagén szintézisében, ezért hasznos citrusféléket és bogyógyümölcsöket fogyasztani. Ez a szintézis azonban az évek során csökken, mivel az előállítás folyamatában résztvevő enzimek aktivitása is alábbhagy. Ezért kézen fekvő ötlet, hogy amennyiben a kollagénből hiány mutatkozik, pótolni kell. Kutatások szerint az étrend-kiegészítőként bevett kollagén-készítmények 30–40 százalékkal is enyhíthetik a porckopással, ízületi gyulladással összefüggő tüneteket, így a fájdalmat, a merevséget, és a különféle duzzanatokat.

18.

Szinyei Merse Pál, az életöröm festője

Különös festmény fogadta azokat, akik az 1873-as Bécsi világkiállítás magyar tárlatát akarták megnézni. A magyar képzőművészet színejavát állították ki Barabás Miklóstól Munkácsi Mihályig, ám az egyik legjobb helyre mégis egy ismeretlen, fiatal festő képe került. A Majális. „A kolorit meglepő, csupa tűz, csupa élet!” – áradoztak róla a kor elismert kritikusai. A festmény évtizedekkel megelőzte a korát. Amikor a millenniumi kiállításon ismét meglehetett nézni, a sajtó bátor újítként üdvözölte az alkotót, Szinyei Merse Pált. Mára a Majális a magyar festészet egyik legismertebb műve, amelynek hányatatott korai sorsa, és átütő késői sikere párhuzamba állítható Szinyei életével. Hiszen a tettekes, önérzetes festő útját személyes tragédiák sora és alkotói elszigeteltség kísérte, míg nem idősen végre elnyerhette a hozzá méltó művészi és társadalmi elismerést.

19.

Tiszteld a közönséget!

Zukor Adolf, a hollywood-i filmgyártás egyik létrehozója, a világhírű Paramount Pictures filmvállalat alapítója olyan mint a mesebeli szegény legény, aki felhossa a kincset a tenger

mélyéről, elnyeri a királykisasszony kezét, meg a fele királyságot. Mert józan ésszel felfoghatatlan, hogy a Borsod–Abaúj–Zemplén megye kicsi falujában, Ricsén született, árva és nagyon szegény fiú, aki az „árvasági jussát” fordította arra, hogy eljusson Amerikába, olyan hatalomra és gazdagságra tesz szert a szabadság hazájában, hogy a Hírességek-sétányán saját csillag viseli a nevét és 1949-ben Oscar-díjat kap, mint az „amerikai játékfilm atyja”. Most jelent meg először, magyarul az 1953-ban készült, fordulatos visszaemlékezése, melyben Zukor azt üzeni, hogy a munka nem átok, hanem áldás, hogy a jó házasság nem nyűg, hanem áldott erőforrás, s hogy a magyar identitás megőrzése és a közönség feltétlen tisztelete nem gátja, hanem segítője a sikernek.

20.

Megkezdődött a velencei karnevál

A Canalazzo (Canal Grande) csatornáján rendezett hajós felvonulással vette kezdetét szombat este az idei velencei karnevál, amely *Játék, szerelem, bolondság* címmel többszázezer látogatót vár február 25.-ig. Több, mint húszezen tolongtak a velencei rakpartokon, ennél is többen a csatornákra néző ablakokban és tetőkön a farsangi időszakot megnyitó felvonuláson. A kivilágított hajók, az óriás világító gömbök, és a palotákra vetített fényjáték csodálatos hangulatot teremtett a karnevál első estéjén.

Hétköznap ezer, hétvégenként több tízezer látogatóra számít a velencei önkormányzat. Luigi Brugnaro polgármester a karnevál nemzetközi sajtótájékoztatóján elmondta, hogy az idei farsangot a városvezetés és a velencei lakosok ujjászületésként élik meg: a november 12.-i rendkívüli árvíz után, amikor 187 centiméteren az utóbbi száz év második legmagasabb vízszintjét mérték, valamint a koronavírus miatti félelem okán ugyanis jelentősen visszaesett Velencébe látogatók száma.

A karnevál utolsó napjáig, az ún. húshagyó keddig Velencében 150 farsangi program követi egymást nem csak a történelmi városközpontban, hanem csaknem minden szigeten, múzeumban, színházban. A szállodákban és palotákban bálakat rendeznek, melyek között a legpompásabb az ún. Dózse Bál, ötszáz meghívott vendéggel az egész világból. Sokan azonban csak a Szent Márk-téren sétálnak egyet a jelmezbe öltözött emberek színes sokaságát fényképezve, mások beülnek egy hangulatos étterembe, vagy valamelyik kávéház teraszán ülve figyelik a kavargó tömeget.

Velence polgármestere szerint a karneválra érkezők teljes biztonságban érezhetik magukat. A város több száz pontját videokamerák ellenőrzik, melyek segítségével a szakemberek a tömeg létszámát és mozgását is elemezni tudják. A biztonságot növeli az is,

hogy civilbe öltözött rendőrök vegyülnek el a turisták között és szükség szerint azonnal beavatkoznak, illetve kiszűrik a zsebtolvajokat és a drogkereskedőket.

Felhasznált szakirodalom

- AkH. 2015. *A magyar helyesírás szabályai. Tizenkettedik kiadás.* Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa (szerk.) 1996. *Helyesírásunk elvi és gyakorlati kérdéseiből.* Tanulmányok, cikkek, feladatok. Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola. Eger.
- Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa – Zimányi Árpád (szerk.) 1996. *Helyesírási kultúránk fejlesztéséért. Tízéves a pedagógusjelöltek Nagy J. Béla országos helyesírási versenye.* Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola. Eger.
- Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa – Zimányi Árpád (szerk.) 1998. *Helyesírásunkról, helyesírásunkért. A Nagy J. Béla országos helyesírási versenyek előadásai, egyéb tanulmányok, feladatsorok.* Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola. Eger.
- Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa (szerk.) 2000. *Helyesírás és tanárképzés. A Nagy J. Béla országos helyesírási versenyek előadásai, egyéb tanulmányok, feladatsorok.* Eszterházy Károly Főiskola. Eger.
- Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa (szerk.) 2001–2002. *Helyesírásunk időszerű kérdései a 21. század kezdetén.* Eszterházy Károly Főiskola. Eger.
- Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa (szerk.) 2003–2004. *Korjelző változások, megoldandó írásmódok. A Nagy J. Béla országos helyesírási verseny előadásai és egyéb tanulmányok.* Eszterházy Károly Főiskola. Eger.
- Bozsik Gabriella – Eöry Vilma – V. Raisz Rózsa (szerk.) 2007. *Hagyomány és újítás a helyesírásban. Válogatás a Nagy J. Béla országos helyesírási verseny kötetének anyagaiból.* Líceum Kiadó. Eger.
- Bozsik Gabriella (szerk.) 2008. *Két évtized a helyesírásért. 2005–2007. A Nagy J. Béla országos helyesírási versenyek előadásai, feladatai, egyéb tanulmányok.* Líceum Kiadó. Eger.
- Bozsik Gabriella (szerk.) 2013. *Helyesírás-tanításunk helyzete határon innen és túl. A Nagy J. Béla országos helyesírási verseny előadásai, feladatai és egyéb tanulmányok.* Eszterházy Károly Főiskola. Eger.
- Bozsik Gabriella – Ludányi Zsófia (szerk.) 2019. *Szabályzat, oktatás, gyakorlat. Helyesírásról sokszínűen. A 2015-ös és a 2017-es Nagy J. Béla helyesírási verseny előadásai, feladatai és egyéb tanulmányok.* Líceum Kiadó. Eger.
- Fábián Pál – Földi Ervin – Hőnyi Ede 1998. *A földrajzi nevek helyesírása.* Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila 2004. *Helyesírás.* Osiris Kiadó. Budapest.
- MHSz. Tóth Etelka (szerk.) 2017. *Magyar helyesírási szótár.* Akadémiai Kiadó. Budapest.

- Cs. Nagy Lajos 2016. *Helyesírási gyakorlókönyv. Új magyar helyesírás A magyar helyesírás szabályai 12. kiadásához.* Trezor Kiadó. Budapest.
- Cs. Nagy Lajos 2018. *Hangjelölési munkafüzet. Feladatok helyesírásunk alapelveinek gyakorlásához.* Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Cs. Nagy Lajos 2018. *Egybeírás és különírás munkafüzet. Feladatok az egyszerű és összetett szavak helyesírásához.* Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Cs. Nagy Lajos 2018. *A tulajdonnevek helyesírása. Munkafüzet a különböző típusú nevek, címek írásához.* Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Cs. Nagy Lajos 2021. *J vagy Ly? Munkafüzet a j hang kétféle jelölésnek gyakorlásához.* Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Vörös Ferenc 1996. *Legyen biztos helyesírásunk!* Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.

Ajánlott szakirodalom

- Balázs Géza – Dede Éva (szerk.) 2009. *Európai helyesírások. Az európai helyesírások múltja, jelene és jövője.* Inter Kht. – PRAE.HU. Budapest.
- Boszik Gabriella 1994. Az újabb keletkezésű intézménynevek és alapítványok neveinek helyesírásáról. *Acta Academiae Pedagogicae Agriensis* 22: 47–52.
- Boszik Gabriella 2002. Intézménynévadás az ezredfordulón. In: Balázs Géza – A. Jászó Anna – Koltói Ádám (szerk.), *Éltető anyanyelvünk Írások Grétsy László 70. születésnapjára.* Tinta Könyvkiadó. Budapest. 86–90.
- Boszik Gabriella 2005. Az intézménynévadás és -írás újabb jellemzői. *Acta Academiae Pedagogicae Agriensis. Sectio Linguistica Hungarica XXXIII:* 47–52.
- Boszik Gabriella 2020. Az ezredforduló gyógyszerárneveinek névtani és helyesírási jellemzői. In: Lőrincz Gábor – Domonkosi Ágnes (szerk.), *Stílus – variavitás – műfordítás. Köszöntő kötet Lőrincz Julianna 70. születésnapjára.* Selye János Egyetem. Tanárképző Kar. Komárom. 39–47.
- Bősze Péter 2015. A szaknyelvi csoportnevek írása a magyar orvosi nyelvben – javaslat megvitatásra. *Magyar Orvosi Nyelv* 1: 47–71.
- Bősze Péter 2017. Létige + határozói igenév, avagy létige + befejezett melléknévi igenév? *Magyar Orvosi Nyelv* 1: 45.
- Bősze Péter 2019. *Magyar orvosi nyelv. Helyesírási útmutató.* Medicina Könyvkiadó. Budapest.
- Bősze Péter – Laczkó Krisztina 2006. Az összetett szavak – orvosi és nyelvészszemmel. *Magyar Orvosi Nyelv* 2: 72–86.

- Bősze Péter – Laczkó Krisztina 2010. Kötőjelek. *Magyar Orvosi Nyelv* 2: 88–92.
- Cs. Nagy Lajos 2008. Kalandozás a rövidítések világában. In: Bozsik Gabriella (szerk.), *Két évtized a helyesírásért*. EKF Líceum Kiadó. Eger. 118–128.
- Keszler Borbála – Siptár Péter – Tóth Etelka 2016. *Kis magyar helyesírás*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Laczkó Krisztina 2007. Kisbetűk és nagybetűk. In: Bozsik Gabriella – Eöry Vilma – V. Raisz Rózsa (szerk.), *Hagyomány és újítás a helyesírásban. Válogatás a Nagy J. Béla országos helyesírási verseny köteteinek anyagaiból*. Líceum Kiadó. Eger. 95–104.
- Ludányi Zsófia 2007. A külön- és egybeírás kérdései a magyar orvosi nyelvben. *Magyar Orvosi Nyelv* 1: 27–33.
- Ludányi Zsófia 2008. Kötőjel vagy nagyköötjel? *Magyar Orvosi Nyelv* 2: 64–67.
- Ludányi Zsófia 2013b. Többszörös (?) összetételek a magyar orvosi helyesírásban. *Magyar Orvosi Nyelv* 1: 30–35.
- Ludányi Zsófia 2017a. Online segédeszközök a helyesírás tanításának szolgálatában. In: Prax Levente – Hoss Alexandra (szerk.), *Találkozások az anyanyelvi nevelésben 3. Szabályok és/vagy kivételek*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar – Film-Virage Kulturális Egyesület. Pécs. 105–119.
- Ludányi Zsófia 2017b. „Az antibiotikum (talán) nem összetett szó.” – A magyar orvosi szaknyelv idegen előtagos összetételeiről. In: Kádár Edit – Szilágyi N. Sándor (szerk.), *Összetételek és nyelvtudományi modellek*. Erdélyi Múzeum-Egyesület. Kolozsvár. 142–163.
- Ludányi Zsófia 2019. Online segédeszközök a helyesírás tanításában: helyesiras.mta.hu. In: Bozsik Gabriella – Ludányi Zsófia (szerk.), *Szabályzat, oktatás, gyakorlat. Helyesírásról sokszíniűen*. Líceum Kiadó. Eger. 115–127.
- Ludányi Zsófia – Miháltz Márton – Hussami Péter 2013. Különírás-egybeírás – automatikusan. In: Váradi Tamás (szerk.), *AlkNyelvDok7. Doktoranduszok tanulmányai az alkalmazott nyelvészet köréből*. MTA Nyelvtudományi Intézet. Budapest. 116–130.
- Ludányi Zsófia – Miháltz Márton – M. Pintér Tibor – Takács Dávid 2014. helyesiras.mta.hu – Az intelligens helyesíró portál. In: Ladányi Mária – Vladár Zsuzsa – Hrenek Éva (szerk.), *Nyelv – társadalom – kultúra. Interkulturális és multikulturális perspektívák II*. MANYE – Tinta Könyvkiadó. Budapest. 800–806. (Elektronikus dokumentum.)
- Mártonfi Attila 2018. Tájékoztató bibliográfia „A helyesírás kézikönyvei” témában. *Magyar Nyelvőr* 2: 230–234.
- Nagy L. János (szerk.) 2018. *Harminc év a magyar helyesírásért*. Erkel Ferenc Gimnázium. Gyula.

- Tóth Etelka 2016b. Új helyesírás a hagyományok jegyében. *Szaknyelv és Szakfordítás* 16: 11–21.
- Váradi Tamás – Ludányi Zsófia – Kovács Réka 2014. Géppel segített helyesírás. A helyesírás.mta.hu portál készítéséről. *Modern Nyelvoktatás* 1–2: 43–58.
- Zimányi Árpád 2007. Nagybetűsítések mai írásgyakorlatunkban. In: Bozsik Gabriella – Eöry Vilma – V. Raisz Rózsa (szerk.), *Hagyomány és újítás a helyesírásban. Válogatás a Nagy J. Béla országos helyesírási verseny köteteinek anyagaiból*. Líceum Kiadó. Eger. 161–177.
- Zimányi Árpád 2020. A közoktatási intézmények mai névformái. *Acta Universitatis De Carlo Esztrházy Nominatae. Sectio Linguistica Hungarica* XLVI: 177–185.